

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă pentru promovarea românismului

Director: ION COLFESCU-DELATURDA

Redacția și administrația: CLUJ, str. Vasile Goldiș 18/b. - Telefon Nr. 14—89

„Numai aceia vor purta titlul glorios de educatori ai generațiilor de mâine, cari vor fi în acelaș timp eroi spirituali ai neamului în care au văzut lumina zilei.”

(Din „Spirit și Materie” de I. Colfescu-Delaturda)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Conținutul:

„România Eroică”: Legătura noastră milenară cu pământul patriei.

Ion Colfescu-Delaturda: Macedonenii.

Aurel Rațiu: Rolul civic al învățătorului român.

Dr. Ilie Dălanu: Retușeri la portretul lui Moldovănuș.

Ștefan Peneș: Problema clasei de mijloc românești.

A. Anos: Preponderența elementului etnic.

Leonard Divarius: Vine Focul.

Iosof Maniu: „Grădina Sacră” a satului.

Infăptuiri românești. — Cronici. — Presa despre „România Eroică”. — Cărți și reviste, etc...

Abonament anual: 250 lei. — Abonament de sprijin: 1500 lei

CĂRȚI-REVISTE

Un nou organ de luptă națională:
revista „Dimândarea“

Concomitent cu preocuparea noastră de Macedoneni, primim la redacție un răvaș scump: Nr. 2 din „Dimândarea“, revistă națională de educație și cultură, care apare la București, str. Dimitrie Orbescu Nr. 9. Conținutul dovedește că redactorii sunt una cu inima și sufletul nostru.

Reproducem cu titlu de documentare:

„Națiunea română trebuie să-și trăiască în deplină suveranitate viața proprie, pe pământul ce-i aparține de mii de ani, ce și l-a cucerit, defrișat, înavuțit, cu prețul unor jertfe nemai-pomenite.

Dreptul Românilor este imprescriptibil, este legea morală a existenței înseși. Popoarele care uită că au drepturi, cari lăncezesc ca să și le

apere cu sabia, dacă e nevoie, în orice caz, nici să nu și le știrbească măcar cu o iotă, se nimicesc singure, dispar ca inaptele din viața planetei noastre“.

Sunt adevăruri cari ar trebui să dea de gândit fiecărui român care ar crede că poate exista pe acest pământ, fără să se nască a doua oară în neamul său.

Urăm tinerei reviste viață lungă și roade îmbelșugate.

Am mai primit la redacție revistele: „Școala Sătmăreană“ dela Satu-Mare, „Răsai Soare...“ dela Blaj, „Grădina mea“ dela Cluj, „Metodul activ și creator în educație“ dela Blaj, „De prin secolii...“ dela Craiova, „Kimondom“, „Ez az igazság“ și „A transilvânai magyarság és a revizio“ dela Satu-Mare, — despre cari vom vorbi în numărul viitor.

Valer Pascu S. A. Cluj

Intreprinderile Comerciale și Depozitele de Coloniale

Ingrijește desfacerea mărfurilor în: **Cluj**, Piața Mihai Viteazul Nr. 22 și Calea Regele Ferdinand Nr. 26; **Câmpia-Turzii**, Str. Gării Nr. 236; **Aiud**, Calea Regele Ferdinand Nr. 34.

Importează și exportează prin concursul întreprinderii: „**Socoromana**“ **S. A. Cluj** Societatea Comercială Română, în deosebi: **cafea, ceai, cacao, chimicale grele, vâpsele, raffia și orice coloniale și fructe sudice, etc., etc.**

Reprezintă: case de comerț din străinătate, din Hamburg, Londra, Amsterdam, Copenhaga, etc., etc., prin **Agentura Cornel Piliș afiliată**. — Toate aceste întreprinderi au sediul în

CLUJ, Piața Mihai Viteazul Nr. 22

Telefoane: 14-68, 11-35, 22-54.

D. Selăgean et Comp.

Noul magazin românesc Cluj, str. Regina Maria Nr. 44

Vinde cu prețurile cele mai avantajoase: Articole electro-mecanice, Candelabre, Radio, Biciclete, Motociclete, Mașini de scris, Mașini de cusut, Patefoane, Plăci, etc., etc.

Reparațiuni în cele mai bune condițiuni

ROMÂNIA EROICĂ

REVISTĂ PENTRU PROMOVAREA ROMÂNISMULUI

Director:
Ion Colfescu-Delaturda

APARE LUNAR

Redacția și administrația:
Cluj, str. V. Goldiș 18/b
Telefon 14-89

Legătura noastră milenară cu pământul patriei

~ Apel către tinerime ~

Am ajuns la al 4-lea număr. Credem că s'au convins cititorii, că noi nu suntem o tribună de doctrină, nu adăpostim figuri decorative, ci suntem propovăduitorii unei lumi noi, care cere cu putere să pună stăpânire pe destinele acestei țări, pentru a o încorpora în progresul universal, cu toate energiile ei fizice și bogățiile ei spirituale.

Revista noastră poate fi o tribună de dărâmare. Dar mai presus de toate ea este o tribună de afirmațiune, de eliberare și de înfrățire în acelaș ideal, pentru a putea pune bazele României celei noi. Dar cine va da viață acestei reviste și acestei noi României, dacă nu generațiile cari vin, cari bat la porțile vieții! Ele trebuie să fie purtătoarele apei vii, dătătoare de viață. În ele stă toată speranța. Ele pot fi și prăpădul, pot fi și creatorii străluciți ai neamului lor, în epoca de prefaceri radicale prin cari trecem.

De aceea, orice ar face bătrânii, voi, iubiți tineri, să nu dormiți, să fiți treji. Să vă dați seama că fiecare constituiți o celulă vie a neamului nostru, pe care sunteți destinați a o păstra și sacrifica pe altarul patriei. Fugiți de casele pierzării, de mercantilism, de lașitate și parvenire. Nu vă înormântați animele voastre tinere; nu vă prostituați ființa. Dați-vă seama că în voi este soarta țării și viitorul neamului; că nu aveți dreptul să le compromiteți; că nu sunteți făcuți pentru drepturi, ci pentru datorii; nu pentru parvenire, îmbogățire și fasturi, ci pentru sacrificare, pentru afirmare cu putere în ordine spirituală. Toată pregătirea voastră, tot aportul vostru aici trebuie să ducă. Nici un fir de păr din capul vostru nu vă aparține; aparține patriei și neamului nostru.

Voi, iubiți copii, nu Vă pierdeți viața, cum ne-am pierdut-o noi bătrânii în acțiuni mărunte, pentruca să puteți avea liber acces la bunăstare, la adevărata bogăție, la libertate, la fericire, la glorie, cari, toate, nu vin decât, dacă ne conformăm principiului evanghelic: urmați căile Domnului și învățăturile lui și toate vi se vor adăuga vouă.

În corpul revistei vorbim despre Silistra și T. Severin. Sunt multe silistre și severinuri în țară.

Din desgroparea trecutului rezultă că noi ne înfigem adânc în solul patriei, că izvoarele noastre de afirmațiune se pierd în noaptea timpurilor, fapt ce ne crează drepturi dar și datorii imprescriptibile. Un câmp imens de activitate, afirmațiune și creațiune vă stă la dispoziție. Risipiți-vă pe întreg cuprinsul țării ca albine lucrătoare. Nu vă cramponați de anumite centre și mai ales de centrul cel mare, care e capitala țării. Sunt adevăruri elementare pe cari trebuie să le avem prezente în minte și în inimă.

Sunt multe Silistre și Severinuri în perspectivă în țară. A te cocoța la centru și a face acolo cultură internațională, fără încadrare profundă cu geniul locului și al neamului tău, incoloră și inodoră, nu însemnează a contribui la declanșarea energiilor naționale, a spiritualității creatoare. Trebuie să cerem armate de ocupațiune cu specificul regiunii unde ele trebuie să lupte și să învingă pentru gloria întregului românism. E vocea pământului, e specificul și geniul locului cari trebuiesc puse în valoare, pentruca toate aceste geniuri reunite să facă geniul cel mare al țării și al neamului întreg.

Desvoltarea diferitelor centre din țară însemnează afirmațiunea, însemnează viața; centralizarea însemnează vegetațiunea, însemnează moartea. Centrele provinciale nu pot dormi, pentru a lăsa numai capitala să vegheze. Numai oamenii încadrați locului, numai trezirea la viață a acestor centre va da adevăratul aspect cultural al țării și va transforma și aspectul cultural al Capitalei. Numai astfel se va trezi și reda vieții geniul național însuș, moștenit și transmis nouă din negura timpurilor, odată cu pământul pe care l-au frământat moșii și strămoșii noștri.

În viața internă a statelor este, ca și în viața internațională, numai celce trăește din propria lui creațiune, nu vegetează, ci trăește cu adevărat. Pâinea spirituală de toate zilele, trebuie să fie rodul muncii tale proprii, câștigată cu sudoarea frunții. A imita pe alții, a imita Franța, cum facem noi, a face știință incoloră și inodoră, este a te camufla, este a dobândi un aspect exterior, nu o realitate vie, — este a vegeta și a muri spiritualicește. A pune în valoare geniul propriu — acesta este totul. Numai cu toate aceste puneri în valoare se îmbogățește realmente patrimoniul omenirii. Dupăcum ne îmbogățim noi, se îmbogățește țara și neamul, prin punerea în valoare, prin chemarea la viață, a diferitelor centre provinciale.

O mare națiune nu poate axfixia pe celelalte; un mare centru nu poate împiedica dezvoltarea centrelor mici. Din contră: numai dezvoltarea și expansiunea celor mici pune în valoare, dă viață și rațiunea de existență a celor mari. Individ, societate, națiune, fiecare trebuie să fie creațiunea propriului său geniu. Numai acesta este rostul naționalismului și democrației în viața popoarelor. Numai astfel se dezvoltă spiritul creator și se obține adevărata stăpânire: declanșarea energiilor vii, a geniului creator. Cel care are spiritul, are stăpânirea, dictează lumii; cel care are imitațiunea, știința și inteligența, nu are nimic.

Avem probleme la interior și avem probleme în afară. Dacă ne dăm seama de rolul nostru, trebuie să cucerim la interior, ca și la exterior. La interior trebuie să fim noi, ceea ce nu suntem până în prezent, iar la exterior trebuie să impunem și să creem. Dar pentru aseasta trebuie să refacem integral spiritualitatea care stă la baza existenței noastre etnice. Dacă această spiritualitate se înfige adânc în noaptea timpurilor și dacă plaiurile acestea au avut o altă înfățișare, decât aceea pe cari le-au dat-o barbarii de toate soiurile, cari ne-au stăpânit prin forță brută până mai eri, o înfăți-

șare de strălucită cultură și afirmațiune în ordine spirituală; atunci noi trebuie să ne înodăm existența cu ea, să distrugem obscurantismul barbar din noi înșine și din jurul nostru, mercantilismul ce s'a infiltrat prin aceeași influență nefastă în clasele noastre conducătoare și să tindem, cu toată ființa noastră spirituală, a o reface în detrimentul popoarelor barbare, sau barbarizate, cari au pus stăpânire pe teritoriile, cari, sub o formă sau alta, au fost stăpânite altădată, îmbogățite și spiritualizate de geniul latinismului. Noi trebuie să tindem a reface spiritualitatea care stă la baza existenței noastre, care constituie isvoarele și rațiunea noastră de a fi, în tot cuprinsul teritoriilor pe cari altădată le alimentau spiritualicește strămoșii noștri de structură și de cultură greco-română.

Sau suntem Români și trebuie să trăim și să ne afirmăm ca atare, sau trebuie să convenim că latinitatea noastră e „*une simple fumisterie*” — o simplă fanfaronadă — după cum se exprimă un mare filozof german, în cor cu toți dușmanii noștri interiori și exteriori.

„ROMÂNIA EROICĂ”

MACEDONENII

de ION COLFESCU-DELATURDA

Voind să mă conving despre stările de fapt ale afirmațiunii naționale în diferitele părți ale țării, am descins în ultimul timp în Cadrilater și mi-am ales o regiune mai restrânsă pentru a o putea studia mai de aproape. Am constatat stări de lucruri în adevăr revelatoare.

Mă voi ocupa în acest articol de ramura națiunii noastre, căreia noi îi zicem macedoneană, în raport cu necesitățile noastre vitale naționale și de stat. Acești români, considerați ca sarea Peninsulei Balcanice, sunt astăzi pe cale de a dispărea de pe locurile pe cari le-au animat moșii și strămoșii lor și cari le aparțin de drept prin moștenire și prin puternica lor afirmațiune spirituală, prin dominațiunea pe care ei au exercitat-o în totdeauna, în virtutea superiorității lor de rasă, față de crâmpeele de popoare cari i-au cutropit numericeste, deși au trebuit să trăiască și să se miște la remorca puternicei lor spiritualități.

În județul Durostor multe din situațiile de conducere sunt ocupate de Macedoneni. Prefectul județului, Directorul liceului, Primarul Silistrei, diferiți primari prin comunele principale ale regiunii, ca și reprezentanța în parlament, au făcut ca macedonenii să imprime în largă măsură spiritualitatea lor locului.

Situația în județ

Din situația ce mi-a fost prezentată de D. I. prefect al județului, rezultă că, după ultima statistică, populațiunea județului Durostor se ridică la 217.000

locuitori, din cari 80.000 bulgari și circa 95.000 turci. Au emigrat, până în prezent, circa 30.000 de turci. Curentul de emigrare se menține puternic. Și, în urma convenției intervenită între Statul Român și cel Turc, acest curent va face ca, în scurt timp, această populațiune liniștită, credincioasă statului și muncitoare, să dispară cu totul. La început a fost un puternic curent de emigrare și printre Bulgari. Ai noștri însă au avut talentul de a împiedica emigrarea acestora, din interese și calcule de bucatărie mărunță politicianistă, de acord și cu guvernul Bulgar, care, între timp a luat măsuri ca să menție caracterul bulgăresc al Cadrilaterului, pentru ca să poată desvoltă curentul iredentist și dușmănos statului Român.

Până la 1936 pământurile turcilor le cumpărau particularii, adesea pe prețuri derizorii. În ultimul timp s'a făcut o lege și s'a încheiat convenția amintită mai sus în virtutea căreia terenurile părăsite de turci devin proprietatea Statului Român. Terenurile vândute până la 1936 au încăput, în majoritate, pe mâna proprietarilor români, însă nici Bulgarii nu s'au prea lăsat întrecuți, întărindu-se astfel situația acestora. Județul are două sute de mii de hectare suprafață arabilă și 97.000 hec. păduri și izlazuri. Din cele 200.000 hec. arabile, 60.000 sunt actualmente proprietăți turcești, cari, în virtutea convenției cu statul Turc, vor trece în proprietatea statului Român, care le plătește cu 6000 de lei hec.

Până în prezent s'au instalat în județ 32.000 de

Români din cari circa jumătate sunt Macedoneni. Din vechi nu erau Români decât circa 8000 la Turtucaia, 7—800 de Români la Aidemir, toți Români a căror conștiință națională era destul de anemică. Un număr restrâns de români valoroși erau și în Silistra, români, cari pela 1856 au reușit să construiască, în plină dominație turcească, o biserică frumoasă în care, până la instalarea dominației bulgărești, se servea în limba română.

Famiiliile conducătoare ale Silistrei erau în număr de trei: Călinescu, Păsculescu și I. Săulescu. Pela 1850 acești români se găsesec ca prezidenți ai comitetelor bisericești și școlare. Pe lângă ei era o

mahala restrânsă locuită numai de români, numită de bulgari: „*Vlascata Mahala*“. Pe vremea Bulgariei acești Români au dispărut. Dela anexare încoace marea massă a lor s'a rromanizat. Procesul de romanizare este puternic și printre bulgari cari, în Silistra, s'au adaptat vieții Statului Român posedând absolut toți limba statului ca orice român. Aceasta, în ce privește populațiunea băstinașă. Populațiunea Silistrei la 1918 era de circa 15.000 locuitori. Astăzi s'a urcat la 23.500. Diferența venită de optzeci la sută sunt români veniți din alte părți; restul e populație de la țară care n'are sentimente ostile Statului Român.

De vorbă cu Pericle Papahagi

Vocea pământului. — Privire retrospectivă. — Ceva despre originea noastră. — Ceva despre legătura noastră milenară cu pământul patriei.

Noi ne începem existența cu Traian și cu Decebal. Daci și Romani suntem. Omitem de a lua în considerație că mai suntem și Slavi și mai putem fi și alte amestecături, din punctul de vedere al substratului etnic, după cum sunt de fapt toate popoarele cari populează Europa. Nu ne dăm seama că imixțiuni au fost și au putut fi și până la zămisirea noastră prin cucerirea romană, ca și de atunci încoace. Din punctul de vedere material orice popor e un continuu schimb de materii în raport cu mediul ambiant etnic în care se desvoltă.

Existența unui popor nu e însă în ordine materială, ci în ordine spirituală. Și noi nu ne dăm seama că aici trebuie să o căutăm. Suntem sau nu, în structura noastră spirituală moștenită din strămoși, latini, slavi sau greci: aceasta e întrebarea. Ca religie am fost și suntem în ramura orientală, eșită din antagonismul milenar dintre greci și romani și slavizată mai târziu. Masele noastre populare au mers până acolo încât vorba de ocară: „*Latină spurcată*“, servește pentru a batjocori propria noastră rasă în conformitate cu ideologia moștenită dela conlocuirea seculară cu grecii. Cu slavii am avut o legătură atât de strânsă, încât ne-au lăsat o puternică moștenire, în limbă, în moravuri, în concepțiile noastre de viață și de organizare de stat.

Astăzi, prin politica și cultura noastră, gravităm spre occident. Lepădarea hainelor slave, cu cari eram îmbrăcați, a coincisat cu afilierea noastră la cultura popoarelor din Apus și în special la cultura franceză, care a pătruns toate fibrele existenței noastre de sus și până jos. Și cu toate acestea Orientul trăește în noi, și, în primul rând, slavismul, care ne copleșise până mai eri.

La aceste lucruri mă gândeam, când stăteam

de vorbă cu eminentul director al liceului din Silistra, D-l Pericle Papahagi. Domnia Sa mi-a pus înainte una dintre cele mai bogate colecții numismatice: peste 20 000 de monede, adunate toate din tractul Silistrei, dovedind o existență milenară a unei culturi cu rezonanțe puternice în mari depărțări. Pe monedele fabricate în bogatele cetăți de pe litoralul Mării Negre și ale Dunării din epoca romană, abundă cuvintele „Domnu“, „Domna“, împrejurare care dovedește că titlul de Domn ce dăm stăpânului țării și cel de Doamnă și Domniță, se înfig adânc în negura timpurilor, dovedind spiritualitatea noastră greco-romană.

Desgropând trecutul, D-l Pericle Papahagi a putut dovedi cât de strâns suntem noi legați de geniul pământului în care au trăit și au murit moșii și strămoșii noștri și cât de mult trăesc aceștia în subconștientul nostru, cât de puternic se manifestă ei, și ar trebui să se manifeste în isvoarele noastre de gândire și de afirmațiune. Fapta D-lui Papahagi ne face să ne gândim la faptele unor alți români din altă parte de țară, pe cari geniul strămoșilor i-a împins la acțiune. Mă gândesc la energicul meu amic Bărcăcilă, directorul liceului din Turnu-Severin, care, mânat de geniul locului, de anima sa vie și de pregătirea lui temeinică, a scos de sub dărâmurile aduse de barbari, civilizațiile suprapuse de pe locul unde altădată stetea triumfală cetatea de pază la unul din capetele podului Divului Traian. Și tot încadrându-se în acest geni, marele român, Teodor Costescu și colaboratorii săi, au clădit teatrul măreț unic în țară, depe malul Dunării; au înființat cele peste patru sute de biblioteci, radiind din aceste părți până în Jugoslavia, și au întemeiat acel centru de cultură și de afirmațiune românească care este

Turnul-Severin, spre deosebire de alte orașe mult mai mari și mai puternice, cari nu și-au găsit încă animatorii.

Macedonenii de genul D-lui Pericle Papahagi și a celorce i-am întâlnit în Durostor, mari și mici, ne face să ne gândim adânc asupra geniului nostru național, asupra trecutului, prezentului și viitorului nostru. Oamenii aceștia au dat mulți martiri la locurile lor de origină. Niciodată nu s'au lăsat exploațați. Și sunt mândria și cinstea personificată.

Unui păstor sufleteșc i-am pus odată întrebarea: suntem noi în adevăr încreștinați prin taina botezului, dacă preotul care a oficiat această sfântă taină era absent cu anima, proceda numai din buze făcând o pură formalitate și când nașii, părinții și asistenții, lipsiți de credință, participau la ceremonie împinși de tradiție, care le impunea îndeplinirea unei formalități pe care au ajuns să o considere esențială în ea însăși, indiferent de scopul de creație spirituală pe care îl urmărește. Păstorul sufleteșc a susținut că, oricari ar fi păcatele celui ce oficiază, el, prin hirotonire, a dobândit harul lui D-zeu, prin care se desăvârșește taina botezului, independent de faptul dacă învățăturile lui Christ trăesc sau nu în el, ca om, ca ființă vie, în mijlocul societății. Sfântul Apostol Pavel a spus cu privire la botez:

„Nu știți că toți câți am fost botezați în Isus Hristos, am fost botezați în moartea Lui? Noi deci, prin botezul în moartea lui, am fost îngropați împreună cu el, pentruca, după cum Hristos a înviat din morți, prin puterea slăvită a Tatălui, tot așa și noi să trăim o viață nouă“. Botezul creștin înseamnă moartea trupului pentru a renaște în viața spirituală, una cu spiritul universal, din care toate purced și care e mai pre sus de schimbare, de materie și de moarte.

Prin botez ne naștem a doua oară. Suntem noi renăscuți, în adevăr creștini? E o mare întrebare. Nu cumva în decursul veacurilor, tot practicând forma, am pierdut fondul; am pierdut corpul și sângele lui Christ, pentru ca să rămânem cu haina cu care a fost îmbrăcată doctrina lui de părinții creștinismului. Acest fapt se poate constata din modul cum se practică serviciile religioase și din viața însăși a popoarelor cari nu sunt pătrunse de nervul creștinismului.

Dacă este adevărat că existența noastră nu este în ordine materială, ci în ordine spirituală, atunci aici trebuie să o căutăm. Dar trebuie să fim născuți a doua oară în creștinism și în naționalism trăit, efectiv, iar nu camuflat, imitat. E mare lucru să fii creștin. Dar care creștin ar putea susține că el e născut a doua oară în spirit, în cuvânt, în adevăr,

că el a eșit din animalitate, din materie, din păcat? Și astfel se face că ne intitulăm creștini și ținem la suprafață formele, pe când în fond colaborăm din toate puterile la operele diavolului.

Tot așa și cu naționalismul. Toți strigă naționalism. În fapt însă își fac afacerile sub masca lui. Pentruca să fii naționalist, trebuie să fii creștin și să te naști a doua oară în națiunea ta; să te lapezi de tine, să trăești și să mori pentru neamul din care faci parte. Creștinismul și naționalismul se suprapun în era nouă de desfășurare a evenimentelor mondiale. Naționalismul implică purificarea moravurilor și spiritualizarea neamurilor. Reprezentanții Clerului nici nu pot avea altă rațiune de a fi, decât aceia de a ține veșnic aprins focul sacru al spiritualizării omenirii. Națiunea va trebui să fie vechicolul prin care se va ajunge la acest țel suprem. Deaceia trebuie să te naști a doua oară pentruca să fii în adevăr naționalist.

Macedonenii ne fac să ne gândim la creștinismul genuin și la trecutul ideologic al neamului de unde urmează să ese izvoarele pentru afirmațiunea lui în viitor, pentruca cei ce alcătuiesc poporul român să nu se mai camufleze naționaliști, când în realitate sunt absenți din neamul lor.

Și pe când noi ne mărginim la concepția ideologică, Traian, Decebal, dela cari pornește întreaga noastră existență ca popor — macedonenii scot în evidență faptul că noi suntem concrescuți cu aceste plaiuri de mii de ani, că suntem creatorii lor spirituali, că suntem de o ideologie greco-romană și că avem asupra teritoriilor dela Marea Egee la Marea Neagră, și de acolo spre apus până dincolo de șesurile Panoniei și până la confiniile Italiei, drepturi de afirmațiune spirituală imprescriptibile.

Și pe când destinele noastre ne obligă ca să trăim ca creștini și ca popor la nivelul care implică a doua naștere, cea mai mare parte din conducătorii țării, cași cei ai Ardealului și ai celorlalte provincii, sunt nuli ca îndrumare spirituală. Tot ce fac, fac în mod empiric, conduși de sub conștientul comun al rasei din care fac parte de moștenirea atavică pe care o poartă în sânge, ori de unde ar fi venit pe plaiurile acestea, pe când la suprafață se agită suggestia șefilor supremi mercantilismul, nepotismul și corupția de import.

Și pe când macedonenii ne sugeră origina noastră romană și masivitatea spiritului nostru creator, moștenit din strămoși, noi ne mândrim cu această nobilă origine, ceea ce nu ne împiedică însă să ne mișcăm în lumea slavă, în religie ca și în manifestările noastre de stat. Avem duh, norod, iar nu spirit și popor. Ne sugeră câteva glorii din epoca de slavism a principatelor române și tragem cu bure-

tele peste izvoarele de apă vie din cari se trage întreaga noastră existență.

Ne mândrim cu vitejia unora dintre Domnii noștri, dar uităm că noi posedăm o vitejie mult mai mare. E vitejia, e spiritualitatea, care a produs vitejia de mai sus, a dat viață regiunilor pe cari le ocupăm și ne păstrează pentru vitejii mult mai mărețe decât cele din trecut. Dar trebuie să desgrupăm acest trecut, să-l facem viu și actual.

Ne numim Romani. Suntem singurul popor neolatin care ne-am păstrat acest nume și cu toate acestea ne stăpânește Orientul, superficialitatea și mercantilismul grec-levantin și passivitatea slavă.

Macedonenii, prin însăși prezența lor, ne deschid alte orizonturi; s'au afirmat cu putere la ei acasă. Au constituit sarea peninsulei Balcanice. Au fost și continuă a fi un puternic element de fermentațiune. Au fost adevărații stăpâni ai locurilor moștenite dela strămoși, cu toată invazia copleșitoare a triburilor barbare. Ei ne învață, prin însăși existența lor în mijlocul nostru, să ne afirmăm și noi la noi; să facem legătura cu trecutul și să ne creem viitorul pe baze proprii; să ne înfigem adânc în pământul pe care l-am mântuit și să nu mai constituim, prin știința, cași prin politica de import, o masă de manevră în mâini străine.

Macedonenii ne învață să gândim, să fim noi înșine. Ei scormonesc trecutul ideologic al neamului. Ne fac să vedem că noi nu suntem aici dela Traian și dela Decebal, că suntem concrescuți cu aceste plaiuri, că suntem plămădiți din ideologia greco-romană, și că izvoarele noastre de afirmațiune trebuie căutate adânc în negura timpurilor.

Ia să ne gândim puțin. În ce constă afirmațiunea noastră în aceste părți, dela constituirea Statului Român și până astăzi, dacă facem abstracție de infiltrațiunile ideologice și materiale ale Occidentului; infiltrațiuni de suprafață cari nu au reușit să se identifice cu ființa însăși a neamului! Ne mândrim cu originea noastră romană și ne numim popor neolatin. Și cu drept cuvânt. Dar asta nu ne împiedică să trăim în lumea slavă, să ne scaldăm în mercantilism greco-levantin și să ne identificăm spiritualicește cu aceste lumi în aspectele noastre exterioare, în manifestările noastre de stat, ca și în religie. Afirmăm cu putere că suntem latini și tot cu atâta putere tindem la propria noastră deșnaționalizare prin ideologia care ni s'a infiltrat de influențele slave și grecești, cari ne-au stăpânit de secole. Deși avem „Domnu” și „Domna”, deși titlurile acestea le avem în sânge de mii de ani, „noi creem Marele Voevod” și alături, străjeri și șoimi și câte alte străjerii și șoimării cari, pentru noi, în afară de câteva manifestări, în lumea slavă, nu spun mare lucru.

Existența noastră spirituală de până acum se poate rezuma în tradiția școlară care ni s'a infiltrat odată cu renașterea Statului Român și în imitațiune. Un popor nu trăește însă prin galvanizări bazate pe fapte recente cari înoată la suprafață și nici prin imitațiune, prin aservirea, sub orice formă, la existențe exterioare. Un popor trăește și se perpetuiază prin creațiune, prin puternică afirmațiune. El trebuie să creeze istoria, nu să i se impună din afară. Și de aceea tradiția noastră școlară, ideologia care rezultă din ea, nu e suficientă pentru a ne da anima care să ne creeze și caracterizeze ca neam și popor.

Nu știm încă să ne înfigem adânc în trecutul de cultură, de puternică afirmațiune spirituală, în pământul pe care l-am moștenit dela moșii și strămoșii noștri și să ne înarmăm cu demnitatea pe care altădată o demonstra expresiunea: *civis romanus sum*. Suntem încă în epoca copilăriei. Trăim din povești. Nu am ajuns ca să ne dăm seama că, cu cât ne înfigem mai adânc în trecut, cu atât mai puternic ne vom afirma în viitor. Dacă drepturile unui popor se rezumă în afirmațiunea lui spirituală, atunci spiritualitatea noastră planează din șesurile Panoniei și până la Marea Egee și dela confiniile Italiei străbune până în negurile slave dela Răsărit. Nu putem îndeajuns accentua întrebarea capitală care rezultă din întregul nostru trecut multimilenar: suntem noi greci, slavi sau latini, sau nici una nici alta; de unde es izvoarele spiritualității noastre, baza existenței noastre în această parte a lumii?

Macedonenii ne fac să ne gândim la toate acestea. Prezența lor pe teritoriul nostru e o mare binefacere. Ei s'au afirmat puternic la ei acasă. Au constituit sarea peninsulei Balcanice. Au risipit în dreapta și în stânga geniul lor, geniul Romei eterne. Și tot ei ne învață ca să ne afirmăm și noi la noi, noi aceștia cari nu am reușit să ne păstrăm intangibilă demnitatea romană în decursul secolelor de sclavie cari ne-au eclipsat ființa spirituală și tot prezența lor ne învață ca să nu mai constituim prin aspectele noastre exterioare, prin știință ca și prin politică, o masă de manevră în mâini străine.

Nașterea Romei

Am asistat odată într'un mare oraș din Italia la serbarea „Nașterea Romei”. Serbarea noastră similară este 10 Mai. Dar ce ne spune această dată! Ea se referă la datele recente ale istoriei noastre și nu se înfige adânc în negura timpurilor de unde ne tragem existența spirituală. Oare nu este cazul ca să naștem aici o Romă nouă? Colonizările de acum 2000 de ani și fermentațiunea produsă de pe urma

lor, fermentațiune care a înfipt Roma spirituală prin corpul și sângele nostru în aceste părți, sunt destinate oare să dispară în masele slave, sau să se înece în mercantilismul greco-levantin, după ce au trăit liber mii de ani. Ori poate a sosit momentul pentru liberarea acestui corp și acestui spirit, plantat aici de Roma eternă, și de afirmarea lui cu putere? Și iarăși revine aceeași obsedantă întrebare: suntem noi slavi, greci sau latini; unde sunt izvoarele spiritualității noastre? Aceste izvoare fac rațiunea noastră de a fi, fără de ele nu suntem nimic și ne trebuesc în primul rând ingineri abili cari să le descopere, să le capteze și să le pună în valoare.

Să ne desgropăm trecutul; să-l facem din nou viu și mareț. Să creem aici o nouă Romă, care, înbinându-se cu Roma de pe malurile Tibrului și cu celelalte Rome creatoare din lumea latină, să mântuiască pământurile acestea de infiltrațiunile obscurantiste barbare și să le pună pe acelaș pedestal, pe cari steteau odinioară, pentru ca de aici să pornescă la o nouă cucerire spirituală a lumii.

Acesta este rolul spiritual al latinismului. Spre deosebire de alte rase, cari se afirmă prin forța brutală. Noi trebuie să ne înfigem adânc în timp și în spațiu, nu prin forța brutală, ci prin spiritualitatea moștenită dela moșii și strămoșii noștri, care va trebui să radieze prin noi asupra lumii care ne inconjoară.

Trebue să înființăm și noi aici o constrângere care să cucerească totul în jurul nostru, o constrângere în ordine spirituală. Constrângerea este fecundă, atunci când pornește din ordine morală, și este nefastă, atunci când pornește din anarhie morală, din forță brută, oricât s'ar înbrăca în forme și aparențe constituționale, democratice sau de libertăți publice.

Ne trebue serbarea Nașterii Romei, care să ne servească de simbol și de înfigere adâncă în timp și în spațiu. Inceputurile de eroism ce le avem până

acum nu au bază. Cuvântul „străjer” și „șoim”, îmi sugeră ceva de fațadă, ceva lipsit de fond vial, ceva de infiltrație străină. Fapt este că ceea ce nu se înfige adânc în noaptea timpurilor nu are viabilitate și noi trebuie să ne înfigem adânc în trecut dacă vrem să fim noi înșine și să ne creem un pedestal de existență. Deacea ne trebue serbarea „Nașterea Romei”.

Deacea trebue să punem înainte armata acelora cari luptă pentru desgroparea și punerea în valoare a trecutului. Geniul pământului îi ajută și sunt începuturi fericite. Ceeace face d-l Papahagi la Silistra, face amicul meu Bărcăcilă la Turnul Severin. Se desgropă trecutul și se transformă în carne și în sânge. Pe osemintele și geniul subteran dela Turnul Severin s'a grevat Teodor Costescu și colaboratorii săi, când a durat acel palat cultural unic în țară și a determinat mișcarea culturală care a dat ființă celor peste 400 de biblioteci și a creat viața spirituală care animează acest colț de țară, spre deosebire de altele mult mai importante cari continuă a înota în mercantilism.

Acestea sunt focare timide și răslețe, cari vor trebui generalizate cu timpul pe tot teritoriul ce ne-a aparținut spiritualicește cu mii de ani în urmă. Dupăce vom fi pus în valoare teritoriul care astăzi aparține Statului Român, va trebui să pornim la spiritualizarea teritoriilor cari ne inconjoară. Avem în Peninsula Balcanică o mare operă de îndeplinit, iar înspre Panonia trebuesc îndreptate tunurile noastre grele. În special în aceste părți trebue înlăturată barbaria contra căreia strămoșii noștri Romani au dus lupte grele.

Dacă suntem moștenitorii Romei, trebue să-i ducem opera mai departe, să reluăm firul întrerupt, să refacem ceea ce s'a pierdut, să ducem mai departe opera de refacere, de creațiune și de afirmațiune.

Prin noi înșine

Macedonenii ne stau la dispoziție ca o armată disciplinată și mult încercată în lupte grele. Nu-i permis ca să lăsăm pe acești buni fii ai neamului în prada curentelor dizolvante de românism din Balcani. Trebue să facem ce putem pentru a-i capta și scoate din cercul de nimicire la care sunt expuși. Dacă în trecut n'am știut, sau n'am putut, să ducem o politică de afirmațiune care să-i salveze pe plaiurile unde ei au trăit, cu întreaga lor putere milenară de afirmațiune, acum suntem datori să-i strângem de pe locurile lor și din cele patru colțuri ale lumii și să-i valorizăm la noi acasă. E un material uman,

e o bogăție incomensurabilă, pe care nu putem să o lăsăm să se piardă, nici să o dăm în dar altor neamuri și cu care nu ne vom mai întâlni.

Dacă nu am reușit să-i menținem pe plaiurile lor, atunci trebue să le punem la dispoziție noi plaiuri, de pe cari să poată pleca, atunci când va sosi timpul, ca să recucerească plaiurile părăsite pentru geniul rasei noastre. Enea a părăsit Troia, pentru ca apoi să stea la baza legendară a Nașterii Romei, dându-i suflul de viață cu care s'a întors mai târziu ca cuceritor în locurile părăsite. În „Viața morală a popoarelor” am spus undeva

cu privire la principatele române, au fost tranșeele în cari s'au retras Românii, cu 600 de ani în urmă, pentruca din ele să poată porni când va sosi timpul la refacerea Daciei Traiane. Acelaș lucru trebuie făcut astăzi cu Macedonenii. Trebuie ca, prin ei și cu ajutorul lor, să ne săpăm tranșeele din cari să putem porni odată pentru recucerirea spirituală a teritoriilor cari au trăit altădată sub acțiunea puternică a Acvilelor Romane și încăpute azi pe mâna barbarilor invadatori.

Am amintit într'un articol anterior opera gigantică de cultură și de civilizație, de transformare radicală a teritoriilor din Africa Occidentală, cari altădată au aparținut Romei, cari erau grânarul ei. Am arătat cum Algeria, Tunisia, Tripolisul, s'au transformat ca prin farmec sub acțiunea fermentatoare a fraților noștri din Apus. Am arătat cum s'a alungat barbaria și cum s'a refăcut în scurt timp ceea ce barbarii au nimicuit în decurs de mai bine de 1000 de ani.

Opera macedonenilor în Dobrogea

Am vizitat Dobrogea nouă la epoca când a început imigrarea Macedonenilor. I-am găsit pe noii veniți instalați prin bordeie. Drumurile erau nesigure. Comitații își continuau isprăvile. Aspectul țării era acela de dezolație barbară, lăsat de vechile stăpâniri. Astăzi aspectul satelor s'a transformat. În locul caselor primitive și a bordeielor de altădată au răsărit, ca din pământ, sate înfloritoare, cu clădiri impozante, adesea luxoase, iar ținuturile rurale în general au căpătat un aspect de bogăție și de bunăstare. Sate prăpădite și teritorii cari constituiau păduri de ciolini, azi râd la soare. E o operă de transformare radicală.

Dela prefect, și până la ultimul țaran, cu care am stat de vorbă prin sate, mi-au afirmat acelaș lucru: Macedonenii sunt marea durere a Bulgarilor. Până la venirea lor, opera de colonizare nu putea progresa. Coloniștii veniți din Regat, fugeau sub amenințarea terorizantă a bulgarilor. Macedonenii singuri au schimbat fața lucrurilor. Ei cunoșteau mijloacele de luptă ale bulgarilor și aveau și armele necesare pentru a le sta împotriva. Deaceia bulgarii, de acord cu politicianii demagogi români din partea locului, au brodat tot felul de intrigi pe seama lor. I-au făcut asasini. Au mers până acolo încât i-au acuzat de complot contra statului, că vor să înființeze în Cadrilater o republică, acuzare derizorie dar care totuș a făcut subiectul unei mari anchete. Bulgarii se împacă foarte bine cu coloniștii din Regat; dar nu se împacă în nici un chip cu Macedonenii. Nu se împacă cu ei, pentrucă fermentează; fermenta-

Pentru noi Algeria, Tunisia și Tripolisul sunt astăzi propriul nostru teritoriu și propria noastră națiune cari trebuiesc transformate radical, transfigurate, pentru a înlătura moștenirea ce ne-au lăsat-o barbarii. Va trebui apoi să pornim la cucerirea spirituală a teritoriilor cari altădată se bucurau de razele luminoase ale strămoșilor noștri, dislocând barbaria și din aceste părți, făcând aceeași operă pe care frații noștri din Apus au dus-o până la margi-nile pământului.

Imi dau seama că prin deschiderea acestor orizonturi pot turbura digestia conducătorilor. Dar ei contează prea puțin. Orizonturile cele largi trebuiesc puse la dispoziția tinerimei, la dispoziția generațiilor de mâine. Ele reprezintă viitorul și ele vor trebui să-și dea seama că nu mai pot trăi în mercantilism, în imitațiuni servile, în orizonturi reduse; că ele vor trebui să-și creeze idealuri sfinte, pedestaluri puternice de afirmațiune și de creațiune.

tațiunea este creațiune, iar creațiunea macedoneană implică punerea în valoare, romanizarea Cadrilaterului și dispariția populațiilor eterogene și dușmane.

Deaceia ei nici nu se împacă cu stările de lucruri pe cari le-au găsit în această regiune. A fost un prefect, inspector general administrativ, Al. Lucescu, care nu a fost absent, spiritualicește din funcția sa. Pe vremea lui s'a făcut un puternic curent de emigrare la bulgari. Era supremul nostru interes; unicul mijloc de a înlătura orice discuție cu privire la posesia acestei provincii. A venit însă schimbarea de regim. Partidul de opoziție, pentru a câștiga sufragiile bulgarilor, sigurele cari contau, a promis emigranților că partidul lor, venit la putere, le va restitui teritoriile și că vor isgoni pe „greci”, adică pe Macedonenii. Cu aceste promisiuni au fost aduși înapoi toți bulgarii emigrați, consumându-se astfel o mare trădare de patrie de către conducătorii regiunii cu complicitatea tacită a celor dela centru.

Acest fel de a lucra nu intră în concepția Macedoneanului. Dar sunt și alte multe lucruri cu cari nu se împacă acești oameni. S'au trimis în Cadrilater tot felul de elemente interlope, ca într'o provincie disprețuită; azil de invalizi. Sperțuiala și servilismul erau în floare. Macedoneanul nu dă însă bacșiș pentru a-și asigura un drept. Dreptul lui e sfânt și nu face târguială cu el. E nedemn și e degradant. Nici slugă la stăpânire nu se bagă. I-mi istorisea un macedonean cum a fost pus de „caraulă” în sat. A acceptat cu toată inima, pentrucă era

datoria lui să-și păzească satul. Dar în loc de pază, el a fost pus să măture curtea, să taie lemne, să fie în definitiv ca un servitor în ograda șefului de post. „Aceasta”, a spus el, „a mers de vreo două ori, dar pe urmă i-am spus șefului de post că eu nu sunt servitor și am refuzat să mă mai pretez la astfel de servicii”.

Astfel procedează toți Macedonenii. Sunt conștienți de drepturile și de datoriile lor. Regăteanul, bulgarul și turcul nu îndrăznesc. Se supun ca oile. De aceea Macedonenii nu o duc bine nici cu autoritățile. Și de aci intrigile contra lor, urzite de bulgari și luate în seamă de elementele conducătoare cari nu-i pot folosi în scopuri egoiste.

Dar mai sunt și alte lucruri pe cari le știu și pe cari le practică Macedonenii și cu cari nu se pot împăca cei cu cari vin în contact, pentru că ei trăesc la un alt nivel moral. În Macedonia ei au dat mulți martiri pe altarul neamului. Erau nevoiți să-și facă singuri justiție. Și „nu se lăsau niciodată neplătiți”. Erau stăpâni pe ei și nici exploatați nu s'au lăsat. Pe când eram într'o casă confortabilă macedoneană, D-l Papahagi îmi arată pe câțiva membri ai familiei și îmi spune: „vezi, aceștia erau cei mai mari haiduci în Macedonia și aici sunt cei mai cinstiți, inteligenți și muncitori”.

Tot D-l Pericle Papahagi îmi expune constatările sale cu ocazia unei călătorii la Bitolia. Când a ajuns, i s'a luat pasportul și i s'a restituit numai la plecare. A fost tot timpul în deaproape supravegheat.

Pe străzi, în case, în școală, în biserici, peste tot nu e permis să se vorbească de cât sârbește. Cine vorbește altă limbă este sancționat, pe loc, bătut, fără nici o judecată. De aceea nimenea nu îndrăznește. În Bulgaria e tot așa. Sârbii și Bulgarii naționalizează numele și pronumele persoanelor, fără să întrebe. Mi-a istorisit pățania unui prieten al său, om de considerație, care, observând că a fost trecut în pasport cu terminațiune sârbească, bazat pe raporturile lui bune cu funcționarul respectiv, i-a atras foarte prietenos atenția, ceace i-a adus o spontană bătaie crâncenă, în chiar fața D-lui Papahagi.

În spiritul intelectualilor bulgari stă idea acută de revendicare a întregii Dobrogii, vechi și noui. De aceea a încheiat alianța sârbo-bulgară. „Nu există libertăți în Sârbia și în Bulgaria. Libertăți sunt numai în România”, ne spun macedonenii în cor. În aceste țări și în Grecia nu există tranzacții cu privire la averile imobile. Cine pleacă își părăsește pur și simplu această avere, fără nici o pretenție și nu se mai poate întoarce înapoi.

În asemenea atmosferă a eșit schimbul de populație dintre Greci și Turci. Și procedul e foarte

bun. Azi Grecii sunt prieteni cu Turcii. Altfel s'ar fi păstrat conflictul la nesfârșit. Procedeele drastice sunt cele mai bune. Macedoneanul nu pricepe alte procedee decât acelea ce li se aplică lor înșile. Libertățile noastre sunt inexplicabile. Ele se întorc în contra noastră și în contra acelor cari se bucură de ele, căci eternizează conflictul. Pe când asimilarea și schimbul de populație rezolvă problemele naționale și aduce pacea între vecini. Prin satele din Cadrilater avem în Bulgari pe cei mai aprigi dușmani, tocmai în virtutea libertăților noastre. Lipsa politicii de stat, de romanizare, sapă temelile neamului și-i compromise viitorul.

În asemenea condițiuni ne putem da seama de impresia ce fac asupra macedonenilor conștienți anumite cădășii cu aceia pe cari ei îi cunosc ca dușmani ireductibili ai neamului lor și cu cari au trebuit să ducă luptă pe viață și pe moarte. La acestea adăugați conștiința superiorității lor, mândria, cinstea și demnitatea înăscute și vă veți da seama de naționalismul treaz și de intransigența Macedoneanului, de puterea lui de fermentație și de creațiune în ordine națională și economică.

Absența noastră de pe tărâmul afirmațiunii naționale îi scandalizează. Toți macedonenii în cor îmi istoriseau cu scârbă cazul unui mare comerciant de manufactură din Turcia, care a vrut să se instaleze la București pe Lipsani, aducând în țară o avere de peste 20,000.000 lei. I s'au pretins șperțuri, i s'au făcut mizerii și a fost astfel tratat încât a fost jignit până la sânge. Rezultatul a fost plecarea lui din țară. Nu mai puțin semnificativ e cazul lui Averof. Acesta dintru început nu se gândea să doneze averea sa Grecilor. Era român și simțea românește. Nu a cerut dela ai noștri decât un consulat onorific, obligându-se să plătească el toți funcționarii. A fost tratat de sus și cu absența caracteristică potențailor noștri. Când s'a dus însă în Grecia, a fost primit cu onoruri regale, însuș regele eșindu-i întru întâmpinare pe mare. Rezultatul: o avere imensă câștigată pe teritoriul nostru a devenit proprietatea statului grec. Astfel gândesc Macedonenii și gândurile lor nu sunt lipsite de bază.

Conducătorii noștri, fiind absenți din viața statului, nu-și dau seama ce pierderi incomensurabile avem prin pierderea Macedonenilor. Se spune între ei că un jidan bate pe doi greci și un român bate pe doi jidani. În materie de comerț sunt invincibili. Și sunt invincibili prin dexteritatea, priceperea și cinstea lor exemplară. Un evreu se îmbogățește după ce dă mai multe falimente. Macedoneanul nu dă faliment. Și dacă ajunge în asemenea situație, chiar dacă i se stabilește o cotă cât de minimă pentru lichidarea creditorilor, el plătește integral de îndată

ce are posibilitatea. Astfel dobândește el totdeauna creditul necesar.

În adevăr, în însuș județul pe care l-am cercetat, am găsit pilde edificatoare. Ca exemplu, de hărnicie, demnitate și cinste exemplară, ar putea fi dat, între mulți alții, primarul din Aftalchioiu, Hristu Giaca. E original din comuna Granoștea, satul Livezi din Grecia, cași ceilalți coloniști din acea comună. Nu știe să scrie și să citească. Mi-a fost prezentat ca un vașnic apărător al conaționalilor săi la locul de origine. Aici conduce cu multă destoinicie comuna, fiind deopotrivă de respectat de Bulgari, cași de ai săi. Ca dovadă a destoiniciei sale se poate lua modul cum și-a croit situația în Dobrogea în câțiva ani dela sosire. A fost înproprietărit cu 10 hect., locuind împreună cu cei patru frați ai săi și formând o adevărată familie romană, cu *agnați* și *cognați*, el fiind *pater familias*. Avea 40.000 lei la sosire. Cu acești bani și cu banii de împrumut a cumpărat terenuri dela Turci și dela Bulgari și astăzi familia posedă 180 hect. Casa e cumpărată de la un localnic, transformată, mobilată, de nu o mai recunoști. Locurile sterpe dimprejurul ei au fost transformate în grădini cu pomi fructiferi. Ceilalți coloniști din comună merg pe acelaș drum. În general coloniștii din Granoștea, ca să-și păstreze fondurile, au cumpărat și au transformat casele localnicilor, spre deosebire de alți coloniști, cari și-au ridicat clădiri mărețe. Însă toți deopotrivă au constituit, în locurile unde au fost așezați, stupuri de albine, furnici neobosite, cari au transformat complet fața provinciei.

Bogăția lor spirituală, neprețuită ca fond, s'a obiectivat în afară prin creerea bogățiilor economice cari au făcut să nu mai recunoști localitățile aride

și primitive de altădată. Regret că nu am putut da fotografiile ce am luat la fața locului din cari s'ar fi putut constata în mod empiric suprapunerea celor trei civilizațiuni recente: turcească, bulgărească și românească. Domnii cari le-au luat, din motive necunoscute mie, le-au ținut pentru ei.

Dar dacă Macedonenii, ca simpli gospodari, au transformat provincia aridă de altădată, într-un colț de țară înfloritor, de câmp de primul rang, apoi în industrie și comerț, terenul lor predilect de muncă, au fost neîntrețuți. Am vizitat și fotografiat moara sistematică a fraților Ciuleanu dela Tatar Atmagea, cu o capacitate de măcinș de două vagoane și jumătate în 24 de oare și cu un motor de 150 H. P. Această moară era în posesia unor evrei. Ciulenii s'a făcut întâi tovarăși, pentruca să devie mai târziu singuri stăpâni. Tot ei au pus stăpânire pe moara sistematică dela Turtucaia, de 170 HP. și cu o capacitate de măcinș de trei vagoane în 24 de oare. Am putea aminti, între multe altele cășieria lui Petre Buicliu din Antimova, unde se fabrică brânzeturi din laptele a 12.000 de oi.

În acest cadru fiind introduși și coloniștii din vechiul regat și noile provincii, au început să mergă cu vigoare pe acelaș drum. Și astfel provincia s'ar putea desvolta în mod strălucit, dacă s'ar aduce acolo elementele cele mai distinse în funcțiile publice și dacă conducătorii nărăviți în politicianism murdar ar lăsa liberă desfășurarea energiilor intrate în funcțiune. Grație puternicei fermentațiuni macedonene, provincia ar putea fi complet romanizată și repusă în starea ei antică, străbună, de desvoltare și înflorire, într'o viață de om. Unde se înfige Macedoneanul, evreul moare de inaniție.

Concluzii edificatoare

Din toate cele expuse în prezentul articol rezultă îndreptățirea întrebării ce ne-am pus: cum se face că noi nu vedem și nu punem mâna ca să utilizăm, cu toată puterea de care am fi capbili, aceste elemente atât de valoroase, cari sunt Macedonenii. Dar nu numai ei pot fi în chestiune. Noi avem o serie de alte multe elemente fermentatoare cari se lasă în părgănire. Să ne gândim la Mărginenii, aprigi în comerț și în industrie, cari sunt lăsați în părgănire. Să ne gândim la puternicile armate de cucerire a industriei și comerțului țării pe cari trebuie să le organizăm și la cari orice bun român trebuie să se gândească în orice moment. Dar câte probleme nu avem noi de rezolvat! În Dobrogea, în caz de război, singuri Macedonenii vor

rezista. Statele de unde au plecat nu-i mai primesc iar calitatea lor de puternici fermentatori nu-i lasă să dea înapoi.

Gloria Romei străbune planează asupra acestor oameni. Simți în ei pe stăpânii legitimi ai întregii peninsule Balcanice, față de năvălitorii cari au distrus vechea civilizație și unitatea spirituală a regiunii. Mândria, cinstea și perseverența lor, ori unde i-ai pune, aparțin rasei, conștiinței, superiorității lor congenitale, față de elementele etnice, alături de cari, grație vicisitudinilor istorice, au fost nevoiți să-și ducă existența, galvanizându-le totuși, spiritualizându-le și dându-le viața de cari erau lipsite.

Și astăzi, aceste elemente, extrem de valoroase, această sare a pământului străbun, aceste elemente

de aprigă fermentațiune, sunt izgonite din cuiburile lor ancestrale și nevoite, grație absenței noastre de pe câmpul de luptă, să emigreze în lume, sau să-și piardă ființa lor etnică, prizându-și caracterul lor genuin, pentru a se asimila elementelor invadate și a alimenta, cu spiritualitatea lor creatoare, substratul etnic al altor popoare. Este timpul suprem să ne trezim din letargie și să ne dăm seama că este datoria noastră imperioasă să le captăm, să le întrebuițăm în luptele vieții interioare a statului, să le cultivăm, să ne fortificăm, să ne reromanizăm și să ne pregătim viitorul prin ele! A le lăsa să piară este cea mai mare crimă față de noi înșine.

Am văzut că rezolvarea problemei economice nu e de ordine economică, ci de ordine spirituală; trebuie învățat românul să gândească și să lucreze prin el însuși, să-și pună în valoare propriile lui energii creatoare și să-și pregătească armatele cari vor pune stăpânire efectivă pe bogățiile țării. Să nu mai gândim și lucrăm prin cei de peste hotare, prin minoritățile etnice din țară și să ne dăm seama că dominația este de ordine spirituală, înainte de a fi de orice alt ordin. Acela care are puterea de afirmațiune, acela care are spiritul, are stăpânirea și nu cel ce posedă știința și inteligența.

Sper că nu se va crede că eu susțin că toți Macedonenii sunt la fel. Sunt și printre ei trădători, din punctul de vedere al cinstei și corectitudinii. Și se știe că trădătorii, transfugii, sunt mai periculoși decât cei crescuți ca atare de mediul care le-a dat naștere. Geniul ancestral, care ne valorifică în bine, ne ajută ca să ne valorificăm în rău. Macedonenii fermentează, acesta este principalul. Trebuie să înlăturăm intrigile cari se țin în jurul lor.

Consolidarea Țării

Cei din peninsula Balcanică, ca și amicii noștri de peste Tisa, sunt brutali. Statele acestea procedează cu toată energia la naționalizarea, la deparazitarea țărilor lor de elemente eterogene. Tot așa face Ungaria la ea acasă și ar face la noi dacă s'ar instăpâni din nou pe aceste plaiuri. Ar face după cum se laudă: ar deparazita Ardealul de valahi.

Noi însă suntem delicați peste măsură. Dar cine și în virtutea cărui drept ne poate pretinde ca să ne sinucidem și să nu lucrăm cu toată energia pentru consolidarea și naționalizarea acestei țări? Cine ne poate obliga ca să nu luăm din vreme măsurile necesare de salvare; cine ne poate obliga să fim imitatori și nuli și să nu ne afirmăm cu putere în ordine internă și externă, să fim noi înșine în toate manifestările noastre.

E natural că acel ce fermentează să provoace intrigării și proteste puternice, pentru că fermentațiunea însemnează creațiune în ordine spirituală și aceasta duce inevitabil la distrugerea adversarului. E deci naturală rezistența și protestul acestuia. Dar ce importă rezistența și protestul! Prin luptă trăești; prin tolerare și inacțiune vegezezi și mori.

Cu Macedonenii se întâmplă ceea ce s'a întâmplat cu mine, pe când, în calitate de procuror, făceam represiunea presei iredentiste. Iredentiștii țipau ca din gură de șarpe la fiecare rechizitor: „Iuliu Caesar”. „Sărmani” „Nenorociți Maghiari”... Vine un procuror general care îmi ridică delegația. A cum românii țipă, și ungurii jubilează. Întrebat pentru ce a făcut-o, a răspuns că pentru a se intensifica represiunea. Era teribil de energic și de valoros acest Dn. Procuror General. În adevăr s'a însărcinat un funcționar special cu ținerea și catagrafierea scriptelor și rechizitoarele curgeau — dar represiunea a murit. Unde nu este inimă și animă, nu e nimic. Cum era să nu țipe românii și să nu jubileze minoritarii!

Fără fermentațiune nu există creațiune. Bulgarii nu protestau, când se prezentau între ei regățenii, pentru că aceștia căutau o existență și un cămin, iar la nevoie, făceau și calea întoarsă, față de rezistența bulgarilor. Macedonenii nu erau însă elemente absente din viața națională. Afirmațiunea lor cuprindea în germene dispariția bulgarilor și tot această afirmațiune implica dispariția elementelor interlope sau absente dintre conducători și însănoșirea vieții publice.

Nu toleranța și absența noastră de pe câmpul de luptă ne asigură buna conviețuire și amicitia cu vecinii, ci energia neîndurată, drasticitatea noastră pe toate terenurile vieții de stat. Viața este aceea care impune, iar nu vegetația.

Este adevărat că fermentațiunea aduce după sine mobilizarea dușmanului. Dar fără luptă nu există câștig. Și fără fermentațiune nu poți distruge forțele adverse cari îți stau în cale. Numai cel care provoacă fermentațiunea poate aduce după sine descompunerea și dispariția dușmanilor interni și externi și a asigura triumful națiunii. De aceea am văzut în exemplele date mai sus că degeaba se catalogau ziarele și se făceau rechizitorii, dacă s'a înlăturat fermentațiunea și că Bulgarii numai în fața Macedonenilor fermentatori și-au văzut cu ochii pieirea.

Consolidarea Granițelor

— Să punem străji la hotare —

Granițele țării trebuiesc consolidate. Minoritățile dușmănoase trebuiesc asimilate sau asfixiate. Nu există toleranță, nici îndurare. Aceasta trebuie să o știe și să o trăiască cu vigoare orice român. Altfel nu constituie o celulă vie a neamului său. Devine un element demn de disprețuit, un element mort. Macedonenii trebuie să constituie, prin însăși structura lor, prin oțelirea lor în lupte seculare legiunile fermentatoare cari vor trebui să elimine germenele destructiv, să naționalizeze și să creeze în ordine spirituală regiunile expuse ale statului.

În ceea ce privește granița de Vest, ca și celelalte granițe expuse, colonizarea Macedonenilor se impune ca o necesitate națională de primul ordin. Și tot așa se impune diseminarea lor în țară, alături și de cele alte elemente apte, pentru cucerirea industriei și comerțului, pentru naționalizarea și punerea în valoare a bogățiilor țării. Tradiția lor de creștinism luptător nu poate servi mai puțin pentru însănătoșirea generală a vieții publice. Pe acest teren ei ne vor ajuta ca să scoatem la suprafață energiile creatoare ale neamului întreg, în detrimentul putregaiului de diferite neamuri și proveniențe, care ne stăpânește astăzi la suprafață.

Am văzut că noi ne plămădim spiritualicește cu teritoriile dintre Marea Egee și câmpiile Panoniei și dintre șesurile Podoliei și confiniile Italiei și că avem drept de ocupațiune spirituală asupra acestor teritorii, pentru a putea reface fermentațiunea creatoare care anima altădată, prin străbunii noștri, aceste regiuni. Dar, pentru ca să ajungem aici, trebuie mai întâi să ducem lupte grele la interior și pentru a putea câștiga bătăliile, toți, din tot cuprinsul țării, și cu atât mai mult cei din regiunile expuse, ca și noi cei dela granița de Vest trebuie să știm precis, cu cine conlocuim și să cunoaștem în adâncuri pe aceia cari caută să ne sape existența.

Națiunile Europei sunt rezultanta unei lung proces istoric, unei lungi perioade de incubațiune, care a început, sub forma care se prezintă astăzi, odată cu căderea imperiului roman. Se pune întrebarea pentru noi: au Ungurii această perioadă de incubație; formează ei o națiune, care să aibă o animă comună și în ce ar consta această animă? Ei au venit în aceste părți cu o mie de ani în urmă, ca cete de pradă, cu conducători sus și cu sclavi jos. Massa ungurească constituie un conglomerat amorf de elemente etnice de diferite nuanțe, a căror unitate constă în aceea că se supun orbește instinc-

tului de dominare, de parazitism și de exploatare al celor de sus. Poporul, în întregimea lui, nu și-a creat încă o animă proprie comună; nu s'a manifestat în viața internațională ca unitate spirituală și e încă în stare de haos. Anima Ungurilor e anima grofilor, continuatori spirituali ai hoardelor prădătoare de altădată. Tot ce au câștigat ulterior este de import. Fermentațiunea de incubațiune nu a avut loc.

Se pune deci pentru noi chestiunea: să permițem o incubațiune nouă, o nouă fermentațiune, care să dea naștere unei noi națiuni în Europa, sau să luăm acest conglomerat, să-l redăm națiunilor înconjurătoare, care să-l redea civilizațiunii și culturii universale, liberându-l de sclavagiul și obscurantismul milenar, iar toate acestea făcându-le în virtutea datoriei, pe care ne-o incumbă spiritul de solidaritate și de creațiune ce-l avem în sânge.

Nu poate fi deci chestiunea ca să menținem o minoritate etnică maghiară în sânul nostru și nici de a menține un stat maghiar în centrul Europei, de a determina și ajuta formarea unei noi națiuni din conglomeratul amorf, strâns de conți în decursul secolelor pentru a le servi de masă de exploatare.

E interesul Europei ca să nu se mai creeze o naționalitate din acest conglomerat. E în interesul însuși al acestor populațiuni ca să nu mai persiste în starea în care au fost puse de exploatare lor și e în interesul general uman de a le scoate din izolarea axfixiantă în care se găsesc, de a fi redade popoarelor vecine, cu cari împreună să înceapă o existență istorică nouă, care să le dea o nouă viață, după ce vor fi fost liberate complet de paraziții cari până acum le-au crescut pe trup.

Dar câte probleme nu se mai pun în legătură cu Macedonenii! Trebuie sau nu încreștinat statul acesta; trebuie sau nu să trăiască în noi morala creștină; suntem noi creștini când luptăm mai presus de toate pentru națiunea noastră; facem noi o operă de interes uman universal prin, naționalizarea completă a teritoriului statului; cum vom soluționa acuta problemă evreiască, care sapă adânc la temelile acestui stat și îi macină existența lui spirituală?

Vechea Ungarie, ca și vechea Austrie, a făcut din fiecare sat un ghetou moral. Rezultatul: distrugerea ambelor și iudaizarea teritoriilor în cari aceste ghetouri s'au înfipt. Astfel s'au iudaizat Bucovina, Maramurașul și multe centre diseminate. Evreul din sat și „magnatul” evreu dela moșie nu aveau alt rol decât acela de a dizolva valahimea. Dar valahimea s'a refăcut și se va mai reface, iar imperiul

a dispărut. Concluzia: nu trebuie să ne jucăm cu evreimea, ci trebuie să ajutăm să ese din păcat. În loc de aceasta, noi înșiși contribuim pentru a desvolta și înmulți ghetourile fizice și morale pe tot cuprinsul țării.

Eram de curând într'un orașel dela granița de Vest, care la instalarea României mari avea 5000 locuitori, din cari 800 de români, 1000 evrei și restul unguri. Groful era înfipt cu teritorul până în inima comunei. S'a făcut reforma agrară. Se putea face, totuși nu s'a făcut, cu această ocaziune, romanizarea orașelului prin colonizări. Românii au rămas cum au fost, evreii însă s'au dublat ca populație și au devenit complet dominanți ca situație economică.

Un intelectual îmi istorisea cum pe vremuri invadau evreii ghetoul local, de unde apoi infestau întreaga regiune și cum intervenind el și alți români de bine, s'a interpus autoritatea statului la stăruința unui deputat și avocat român, în urma stăruinței căruia această infestare națională a fost lăsată în toată libertatea. Să ne ducem la toate punctele de frontieră, la toate centrele mari și mici, la toate ramurile de industrie și comerț, și până și la instituțiile publice căci vom găsi aceeași stare de lucruri.

Dar ne dăm noi seama de infectarea, de descompunerea morală a țării prin ghetourile evreești! Cum putem noi tolera această crimă abominabilă: infectarea și distrugerea țării prin aceste ghetouri! Cine ne poate obliga ca să menținem și să înmulțim aceste focare de prăpăd? Nu este în interesul însuș al rasei evreești ca să fie scoasă din amoralitate și imoralitate, din mizeria fizică și morală în care se sbate? În interesul cui poate fi ca să se mențină și să sporească acele focare de miasme, acele centre de disoluție și infecție cari sunt ghetourile evreești?

Orice stat trebuie să aibă ca țel suprem, însănătoșirea morală și nu-și poate cultiva și nici tolera pe teritoriul său ființe individuale, sau colective, cari să dizolve morala națiunii, pentru a-i pompa apoi averile și vloga. Fie căre ghetou fizic sau moral trebuie ras dela suprafața pământului. Constituția, legile, convențiile internaționale, nu ne pot paraliza în afirmatiunea și ascenziunea noastră. Crimele nu pot fi făcute și nici tolerate la adăpostul legilor interne sau convențiilor internaționale. Orice lege sau convențiune, trebuie să se adapteze, nu lașității, mercantilismului, parazitismului și marilor întreprinderi de disolvare internațională, ci necesităților noastre vitale, profundelor necesități ale spiritualității noastre.

Nu putem tolera nici acțiunile subversive interne și externe din partea oricui ar fi. Dar pentru a

strivi toate aceste adversități, trebuie să ne desbrăcăm și să ne aruncăm în valuri. Marile victorii, ca și marile reforme, marile progrese, nu se fac de ceice se inbutonează în toate convențiile sociale, ci de ceice se aruncă în valuri, de cei ce se desbracă de orice vanitate, de orice interes individual, mercantilist sau de gașcă, îmbrăcându-se numai în spiritualitatea neamului din care fac parte.

Țara riscă să fie ocupată de amoralitatea judaică în toate centrele ei vitale. Minoritarii dușmănoși înfloresc în mijlocul nostru. Moralitatea publică este în descompunere. Clasa conducătoare nu știe ce însemnează a fi pe câmpul de luptă în mijlocul uraganelor adverse; este absentă din viața neamului. Marile masse și fiii treji ai țării cer afirmațiune puternică și război neîndurat în contra tuturor calamităților care ne rod.

Să procedăm la măsuri practice. Macedonenii pier. Să trecem la o intensă propagandă, pentru ca nici un Macedonean să nu se piardă pentru neamul său. Maramurașul e în plină descompunere. Să transportăm pe muntenii Pindului în munții Maramurașului și să creem prin ei din acel ținut un bastion inexpugnabil al neamului. Să creem din Macedoneni, din toate elementele valoroase și expuse pieirei din interior și de dinafară, armate puternice în toate ramurile de ocupațiune, cari să naționalizeze și să pună în valoare bogățiile țării, scoțând din funcțiune și eliminând toate elementele eterogene.

Să ne gândim în orice moment și să activăm cu putere în această direcțiune. Nici un individ, nici o celulă vie a neamului să nu se piardă. Să le adunăm de pretutindeni, să le înarmăm și să le aruncăm în luptă. Să ocupăm întreaga țară cu armate înarmate până în dinți pentru afirmarea națională și să împăciuim țările străine cu cohortele cari să facă să trăiască pretutindeni spiritualitatea noastră și să ne valorifice voința prezentându-ne sub adevăratul nostru aspect.

Schimb de populații să facem, dacă va fi nevoie. Inșă trebuie să fiarbă sângele în noi, să ne înbujoară fața în mijlocul luptei; înarmați până în dinți cu tot trecutul nostru, cu calitățile noastre genuine, cu toată sănătatea noastră morală, să trăim și să murim pentru o singură țință: scoaterea din adâncuri și punerea în valoare a spiritualității acestei țări; stârpirea tuturor elementelor eterogene; realizarea, pe tot cuprinsul patriei, a unei singure turme, națiunea română integrală și a unui singur păstor, spiritul ancestral creator al neamului românesc și al rasei noastre latine.

Aici e toată bogăția noastră: substratul etnic și sănătatea morală a neamului.

Rolul civic al învățătorului român

de AUREL RAȚIU

Unul dintre rolurile cele mai importante ale învățătorului român, în timpurile de azi, e fără îndoială rolul său civic. Importanța — de nețagăduit — a rolului civic pe care e chemat să-l îndeplinească învățătorul român se evidențiază, sau mai bine zicând, reiasă în mod firesc, comparând — din acest punct de vedere — situația dela noi, cu aceea din alte țări și mai ales cu aceea a țărilor din apusul Europei.

Dacă vom urmări, în acele țări, fazele succesive de dezvoltare, fazele evolutive prin care au trecut popoarele respective, ușor ne vom putea da seama de faptul că evoluția lor a fost o evoluție firească, naturală, organică, în sensul că procesul de diferențiere a muncii și apoi cel de diviziune a muncii, precum și apariția succesivă a diferitelor instituțiuni necesare dezvoltării lor, s'au desfășurat numai pe încetul, treptat și numai în măsura în care necesitățile lor reale le-au reclamat.

La noi lucrurile se prezintă cu totul altfel, sub un aspect cu totul diferit, pentru că cele mai multe și cele mai însemnate din instituțiile și așezămintele pe care le avem, nu sunt născute din necesitățile reale, organice, ale neamului nostru; nu sunt consecința, efectul, unei evoluții interne firești, naturale, cum a fost cazul la popoarele din apusul Europei, ci sunt — ca să fiu mai scurt — marfă de import și ca atare lipsite de originalitate, deci de tăria și puterea de viață de care au nevoie pentru a se menține și desvolta la noi.

Exemplul drepturilor și libertăților cetățenești, acordate fără nici o restricție și fără să se țină seama de faptul că poporului îi lipsește gradul de pregătire absolut necesar pentru exercitarea acelor drepturi și libertăți, e cât se poate de edificator, prin faptul că a dus — după cum se știe — în mod inevitabil la compromiterea ideii de democrație, prin degenerarea ei în cea mai deșantată demagogie.

Astăzi, după cum pentru salvarea reformei agrare a fost necesară o lege a conversiunii, tot așa pentru salvarea ideii de democrație — care în fond e bună și sănătoasă — e necesară munca conștientă și perseverentă a aceluia, care lucrează zilnic pentru consolidarea temeliei acestui stat; e necesară munca conștientă și perseverentă a învățătorului român, al cărui

rol civic constă în a ridica poporul în mijlocul căruia trăiește la gradul de cultură și civilizație pe care le posedă; a ridica poporul în mijlocul căruia trăiește la gradul de pregătire civică pe care-l presupune necondiționat practica liberă a drepturilor și libertăților cetățenești de care se bucură, dar de care — cu durere în suflet trebuie să recunoaștem — nu se știe folosi.

Din cele de până aici putem vedea că rolul civic al celui mai umil și desconsiderat slujitor al acestui stat; rolul civic al învățătorului român, depășește oarecum în importanță rolul aceluia care ne-au fericit din bună vreme cu instituțiile și așezămintele, drepturile și libertățile de care am amintit, pentru că fără el, fără munca lui conștientă și perseverentă, toate aceste drepturi și libertăți, instituții și așezăminte, vor rămânea literă moartă, închisă în paragrafele codurilor și legilor; vor rămânea intenții frumoase și laudabile, scopuri de atins, idealuri, dar nu realizări.

Rolul — trebuie să recunoaștem — e frumos și la înălțimea misiunii de învățător. Dar pe cât e de frumos, pe atât e de greu și de plin de răspundere, pentru că dacă mântuirea țării nu poate veni decât dela ei (și anume dela felul în care va înțelege să-și îndeplinească misiunea) tot numai dela el poate veni și dezastrul!

Evident că în aceste condițiuni, eficacitatea mijloacelor de care se va servi pentru ași atinge scopul, va avea o influență decisivă asupra rezultatului final. De aceea acum, după ce am văzut care este importanța și rolul civic al învățătorului, să aruncăm o scurtă privire și asupra mijloacelor care-i stau la dispoziție și de care se va putea servi pentru atingerea scopului propus.

Mijloacele sunt de două feluri: școlare și extrașcolare. Voiu insista îndeosebi asupra celor școlare, pentru că prin acestea învățătorul, acționând direct și continuu asupra viitorilor cetățeni ai statului, va avea posibilitatea de a-i forma în spiritul și ideile avansate ale așezămintelor și instituțiilor sociale de care părinții lor, în lipsa unei pregătiri civice corespunzătoare, nu s'au putut folosi.

Între mijloacele școlare (și anume dintre

obiectele de învățământ) trebuie să amintesc în primul rând Cultura socială și învățământul civic. Valoarea acestui obiect de învățământ, ca mijloc de educație cetățenească, e incontestabilă și indiscutabilă. Știind că țara noastră are nevoie astăzi — mai mult ca oricând — de plugari luminați și de cetățeni conștienți, vom înțelege mai bine de ce în cursul supraprimar științele naturale împreună cu învățământul civic trebuie să formeze centrul de greutate al întregului învățământ.

Un alt mijloc, deosebit de important, pe care școala nouă îl pune la dispoziția învățătorului, pentru împlinirea rolului său civic, e conducerea de sine a clasei. Fără a intra în chestiunile de amănunt, țin numai să insist asupra faptului că acest sistem de educație, prin spiritul de disciplină și responsabilitatea pe care îl dezvoltă în elevi, e unul din cele mai eficiente mijloace în ce privește formarea de cetățeni ordonați și disciplinați și ca atare e unul dintre mijloacele de care învățătorul, care vrea să-și împlinească într'adevăr datoria, nu se poate lipsi în nici un caz.

Tot între mijloacele școlare mai amintesc munca în comun (în atelier și grădina școlară) pentru că ea contribuie în mare măsură la întâ-

rirea spiritului de solidaritate, fără de care nu putem vorbi de o educație cetățenească și pentru că ea, prin diviziunea muncii, care e caracteristică ei, face pe copil să simtă dependența sa de colectivitate și în același timp să respecte munca de orice fel.

Intre mijloacele extra-școlare amintesc în primul rând:

1. Exemplul de bun cetățean pe care învățătorul trebuie să-l dea consătenilor săi, prin exercitarea conștientă și corectă a drepturilor sale de cetățean, apoi

2. Conferințele și șezătorile culturale cu caracter civic, prin care să caute să desvolte și să țină trează conștiința civică a celor din jurul lui și în cele din urmă,

3. Lămuririle, sfaturile și îndrumările pe care învățătorul le poate da în orice împrejurare tuturor aceluia, care au nevoie de ele.

De încheiere repet că mântuirea țării, depinde de felul în care învățătorul român va ști să-și împlinească misiunea. Să nu se uite însă că pentru ași putea îndeplini această misiune, învățătorul trebuie pus în posibilitatea de a și-o îndeplini. E unul din dezideratele mereu repetate de învățători în congresele lor. Să se țină seama de el!

Retușeri la portretul lui Moldovănuț

de Dr. ILIE DĂIANU

Și-n cartea Lui, va scrie al dreptilor viu Scut:
„Cutare drept, în legea-Mi, acolo s'a născut.”
Psalm 86,5. în trad. lui Vas. Militaru.

Portretul literar, ce am încercat să schițez despre Moldovănuțul Blajului, se cere retușat. O fac după ce am consultat pe bătrânul profesor Alexe Viciu, care trăiește într'o sihăstrie savantă de pe strada Donat a Clujului, în cartierul Grigorescu. Unul dintre puținii profesori ai școalelor din Blaj, cari supraviețuiesc jubileul bicentinar, a fost elevul și colaboratorul neobositului Moldovănuț, în catalogisarea și aranjarea bibliotecii lui Cipariu și a bogatei lui arhive.

I-am dat să citească cele scrise de mine despre marele său magistru, pe care l'a cunoscut mai bine, timp îndelungat, profesând alături sau sub ochii lui ageri, cu rugămintea de a mă corecta, de am greșit undeva.

Am avut câte-va ceasuri de plăcută conversație cu octogenariul dascăl în legătură cu Moldovă-

nuț, din care încerc să rețin câteva momente, ce mi-au rămas, ca completarea celor spuse de mine.

Intâi, numele.

Paralela ce am făcut-o între cei doi „Micu” — atât de mari — dela Olt unul și dela Arieș, celalalt, mie mi-s'a impus prin intuiția sufletească. Ea avea însă un temei psihologic și în sufletul lui Moldovănuț. Atât de mult ținea la vlădicul martir, întemeietor al Blajului și atât de mult îl iubea, pentru măreția lui, încât i-a adoptat și numele. De acasă se numea pur și simplu, Ion Moldovanu. La un moment dat al vieții și-a adaus la nume pe acel „Micu”. ca să semneze: Ion Micu Moldovanu, sau I. M. Moldovanu. Acest „Miču” îl credeam o poreclă a staturii sale, dată de alții, sau luată din modestie, pentru a se deosebi de atâți alți Ioni Moldovani.

Ei, nu! Era moda atunci la Blaj de a-și adauge un al doilea nume pe lângă cel familiar. Profesorul

Octavian Banfi și-a adaus numele „Bonfiniu”. Insuși Alexă Viciu, interlocutorul meu, își adoptase numele „Fabriciu”, pe care însă nu l'a menținut. Fie că urma aceasta „modă” a timpului — deși nu se prea aservia „modei”, fie numai din nemărginita sa însuflețire pentru cel ce a magnificat numele „Micu”, Moldovanu, profesorul liceului din Blaj a adoptat acest nume desigur și pentru a elimina sau a înlocui „Klein” cu care l'a inzestrat școala din Sibiu și care s'a introdus în evidența documentară a timpului.

Cât de mult ținea la Episcopul ctitor și martir, se vede și din faptul, că avea o colecție de documente privitoare la viața esilatului din țara Ardealului, pe care le păzia ca o comoară scumpă și pe cari se pregătia a le utiliza în opera ce intenționa să scrie despre el, fie ca o monografie, fie ca discurs de recepție, la Academie, proiecte pe cari din pricina învăliurilor zilnice n'a ajuns să le realizeze. Aceste documente nu le cunoștea nici canonicul Aug. Buna, care a scris cartea cunoscută despre „Episcopul Ioan Inocențiu Klein”. (Blaj, 1900).

Al doilea, satul.

Cunosc și eu „Varfalăul” numit azi Moldovești, după el — imi zicea profesorul A. Viciu. Am petrecut odată o vară întreagă acolo, cu un nepot al prepozitului din Blaj, alături de bătrânul, care își iubia sätul natal. Plecam dimineața căteștrei, cu bătrânul în frunte, luam poteca pe „Murună” și ne duceam chitingan cătră Cheia Turzii, sau spre alte puncte de excursie. Un nepot din sat al „Domnului Moldovanu” venia pe urma noastră cu däsagul de merinde și abia înspre seară ne'ntorceam acasă.

Poți gândi câte nu ne povestea cu ocazii de acestea. Dar cine le mai ține toate aminte. Nu uit însă unele. Imi arăta biserica ungurească a unitarienilor, și-mi spunea și esplica, cum a fost dintru început românească. Se cunoștea încă restul de pictură ce mai păstra contururi de sfinți orientali, pe care duhul distrugător al „reformației” le-a șters cât a putut.

Faptul acesta esplică, firește, situația periferică a Românilor, ce au mai putut rezista năvălirii nouilor elemente colonizate aci, la poarta de intrare în munții Moșilor, de care totdeauna feudalii unguri, ori cât se arătau grozavi și făloși, știau mare frică. Cât de arbitrar și abusive erau procedurile veacurilor trecute ungurești, se vede și din acest amănunt, ce-l releva Micu-Moldovanu, că-nouii coloni au jefuit dela vechii băștinași până și biserica, multora poate li-au răpit și sufletul trecându-i la calvinism, mai apoi la unitarianism și, firește, la maghiarism.

Al treilea, omul

Moldovănuț — cum zicea tatăl meu fie iertat, — era „om odată”.

Așa îl caracterizează și ucenicul său, care l'a cunoscut mai îndelungă vreme. Ceace scrie domnul director Aug. Caliani e perfect verificat și de prof. Viciu, care a fost de față.

Cuvântarea prepozitului e redată de tot resumativ, numai ca ideie. A fost mai lungă, mai desvoltată și mai argumentată. Când am ieșit de la masă — spunea interlocutorul meu — l'am însoțit până acasă și mi-am esprimit bucuria că i-a spus-o așa de frumos și românește Ministrului.

— Acesta-i adevărul, zise prepozitul, cu ochii schinteitori și scoțind un manuscris vechiu dintr'un săltariu, — îl frunzări, și adause: „Li pot dovedi cu documente istorice...” și lovi nervos cu palma în vechile hârtii documentare.

De altfel nu era la întâia sa profesiune de credință față cu puternicii zilei. Cu 20 de ani în urmă, pe la 1893, mai avuse ocașie să se declare. Era între candidații aleși la Mitropolie. Ministrul cultelor îi chemase pe rând pe toți trei să-i „cunoască...” Vorba umbla, că cel ce va da declarație în scris, cum doria guvernul maghiar, acela va fi mitropolit. Candidații erau toți trei înțeleși că nici unul să nu dea nici un „reversal...”. Noi stăruiam însă pe lângă Moldovănuț să dea ori ce declarație, că în fine, noi știm, că el totuș va face și va lucra, după inima sa, nu după „declarație...”.

— Nu dau nici o declarație — era răspunsul la ori ce vorbă a noastră. Și eu stăruiam — zicea prof. Viciu.

— Nu pentru Dvoastră, Domnule preposit, ci pentru noi, vă rugăm, pentru binele bisericeii, să o faceți...

— Nu dau nici o declarație!

— Nu-mi trebuie mitropolie cu condiții...! — răspundea mănios, lovind cu pumnul în masă, încât trebuia să încetăm.

Dar a venit vremea de s'a dus la Ministru în audiență și mi-a spus, cam cum a decurs audiența...

— Ce noutate pe acolo pe la Dvoastră...? începe vorba ministrul, firește ungurește. Moldovan știa ungurește încă din sat, dar nu prea bine; nu prea ușor stăpânea limba.

— În Ardeal e un adevărat potop... (Erdélyben igazi vizözön...)

— În timpul acesta de secetă...?

— De când Escelența Ta ai dat acel ordin privitor la școale e un adevărat diluviu de ordine și paraordine de nu mai știm unde ne stă capul...

Asta era pe vremea guvernului Wekerle și a ministrului de culte Csáki Albin.

Așa ni-se înfățișează Moldovănuț și în lumina ochilor unui discipol, ca prof. Al. Viciu: Un mare daco-român.

Fiul Domnțianei Docea — evident formă dialectală a originalei „Dochia” — căci era mai mult fiul mamei, tatăl său era de statură înaltă, — păstra parcă sufletul vechilor Daci înfrățiți cu cultura latină, care, — se știe acum — îi cucerise cu mult înainte de spaniolul nostru împărat Traian, și imblânziți de spiritul pacific al dumnezeescului Galilean.

Bun, altruist, gata a se crucifica și sacrifica pentru binele colectiv al neamului, el parcă resimte în străfundurile sale sufletești temeiurile drepturilor istorice, pe care există și resistă acest popor împilat, și dacă nu poate răsturna stăpânirea usurpătoare a străinului picat peste el ca o furtună pornită din vifornițele asiatice, el o supoartă întru răbdare fără margini, dar nu o justifică nici cu umbra unui gând trecător.

Face toate sacrificiile, ce i-se impun în vederea marelui scop, abdică, rabdă, tace, dar face, face și iar face. Lucrează, citește, învață pe alții și se instruiască pe sine luând pildă dela antecesori, mai ales dela prigonitul, surghiunitul și martirisitul Inocențiu Micu, care și-a mântuit zilele vieții, refugiindu-se dinaintea celor ce-i pândeau capul, ca la asilul de salvare, la Roma, la mama ce nu estradează pe fii săi nici prigonitorilor împărătești.

Chiar acum citesc cuvintele unui confrate, preot ortodox și profesor la o școală normală din Secuime, care se provoacă la conscripția Episcopului Micu din 1733 și-l prezintă totuși în lumină false, și pe el, și mai ales Roma, care ni-l'a creat în dimensiunile măreției lui neegalate. Confratele în Hrist. Simion Radu scrie că Micu plecă la Roma *chemat* să se desvinovățească de vine închipuite... dar muri acolo... „fără să găsească nici o dreptate... dela Papa”. (Glas Românesc în reg. secuizată, nr. 218 p. 3).

De dragul frățietății ce se cade să stăpânească între noi, măcar în fața marilor probleme naționale, și de dragul adevărului istoric, trebuie să rectific pe confratele Radu. Ep. Micu n'a plecat la Roma *chemat*, ci s'a refugiat, pe neașteptate, din Viena, dinaintea dușmanilor săi, de multe feluri.

A preferit temniței dela Graz cu care era amenințat, o mănăstire de lângă biserica ortodoxă unită din Roma, unde a mai trăit muncind pentru neamul său încă 24 ani.

A fost deci un suflet eroic gata la ori care sacrificiu pentru neamul căruia i-a consacrat toată viața sa. De acest eroism sufletelesc a fost răpit și sufletul

lui Moldovănuț, așa de mult, încât din dragostea și cinstirea ce i-o păstra, i-a adoptat și numele, ca să se numească: Ion Micu Moldovanu.

Congeniale suflete, — „Eroice suflete” cari pot servi și azi de modele tineretului românesc din Daco-România întreagă, fără deosebire de regiune sau confesiune.

În epoca aceasta de materializare, când neamul nostru mai mare nevoie are de spiritualizarea vieții, pentru a se putea ridica la înălțimea destinului istoric, în toată lărgimea acestor destine, acest fel de suflete trebuie să punem în oglinda actualității. Și dacă printr'o fatală soartă la timpurile mari ce le străbatem lipsesc tocmai caracterele mari, și cu spirit eroic, trebuie să le evocăm trecutului, să le chemăm din sanctuarele criptelor și din întunerecul mormintelor.

Sufletele eroice sunt fosforescente, purtătoare de lumină, luciferice, ca și luceferii cei neadormiți de pe țăriile cerești.

Centrala Reuniunilor

de Meseriași, Comercianți, Industriași și Muncitori Români din România, Cluj

DOMNULE DIRECTOR,*)

Cu data de 1 Septembrie orașul Cluj se înviorează prin afluența părinților și miilor de școlari veniți din toate părțile țării, pentru a-și spori cultura.

Acest surplus de populație românească aduce pe piața Clujului sume enorme de bani, care se întrebuințează pentru alimentație, îmbrăcăminte, cărți, reviste și alte necesități.

Intrucât banii românești adunați cu sudoare, cu alergătură și cu multe privațiuni, formează o parte însemnată din patrimoniul neamului, nostru, Vă rugăm să binevoiți a veghea și a dispune să nu se instreineze nici o centimă din acești bani, activând cu același vigilență, precum procedează minoritarii, care nu cumpără și nu-și confecționează nimic dela români. Afară de aceasta credem, că aveți cunoștință, că mișcările revizionistă, comunistă, sectară și anarchistă sunt subvenționate de negustorii, de meseriași și de industriași minoritari, deci și cu banul românesc, dacă acesta intră în buzunarul lor.

În interesul consolidării neamului și al clasei de mijloc românești, — care ne lipsește aproape cu totul, Vă rugăm Domnule Director, să nu cumpărați și să nu confecționați nimic dela streini, să păstrați intact patrimoniul național (banul românesc), chiar dacă va trebui să dați comerciantului sau meseriașului român un ban în plus pentru care va articular sau obiect.

Organizația noastră, al cărei scop se identifică cu interesele superioare de stat, și culminează în idealul: **România a Românilor**, Vă stă cu plăcere la dispoziție indicându-vă firmele de comercianți și meseriași români și va interveni ca să fiți bine și prompt serviți, atât în ce privește prețul cât și calitatea mărfii.

Incredințați Domnule Director că prin acest apel am făcut un mare și real serviciu neamului românesc în general și instituției ce conduceți în special Vă rugăm să binevoiți a primi expresiunea deosebitei noastre stime.

Cluj, la 7 August 1937.

Dr. AUG. RAȚIU,
președinte.

ȘT. PENES
secretar.

*) Acest apel s'a trimes tuturor instituțiilor publice, căminelor, corpurilor de trupă și ziarelor mari naționaliste.

Problema clasei de mijloc românești

de ȘT. PENES
Secretarul Centralei Reuniunilor

Motto: Țara aparține aceluia care posedă
pământul și bogățiile ei.

Câți dintre aceia care vor ceti titlul, prezentului articol, nu vor zâmbi ironic și se vor întreba: De clasa de mijloc ne arde acum? Nu avem altceva, mai bun, de făcut?

De fapt, noțiunea: *clasa de mijloc românească*, nu pare ceva extraordinar, ceva senzațional, sau ceva care să stârnească curiozitate. Cu toate acestea, noțiunea de care ne ocupăm este într'adevăr ceva de foarte mare importanță. Elementele străine de neamul și de aspirațiunile țării românești, s'au îngrijit, de foarte multă vreme, ca să acapareze pentru ele și pentru ai lor toate isvoarele de venit, ale țării iar *problema clasei de mijloc de limba și legea românească*, să nu fie nici discutată, nici comentată și nici legiferată.

Realitatea — așa cum este — mă îndreptățește să afirm că: *Problema clasei de mijloc de limba și legea românească, este total necunoscută, și cu foarte puține excepții, este ceva abstrat, deși elementele componente: comerțul, meseriile, industria, finanțele și munca, sunt de tot reale. Voi examina realitatea. Oculă masonică care a condamnat tăcerii și ignoranței, problema clasei de mijloc românești ca să o poată exploata în liniște speculanții neromâni, s'a îngrijit să preocupe opinia publică cu alte nimicuri. Problema sportului, nu este discutată și de copiii cei mai nevrâstnici? Federația sportului nu are în frunte, ca președinte o excelență? Nu are în fiecare oraș mai mare, unul sau două ziare cu caracter exclusiv sportiv? Nu se cheltuesc pe sport și instalațiuni de sport sute de milioane de lei anual?*

Să trecem la altă problemă: Cinematograful. Și aceasta, ca și sportul, este deopotrivă de cunoscută. Dela conducerea statului până la copiii cei mai mici, și până în satele cele mai întunecate, deopotrivă este discutată, comentată, susținută sau criticată, după cum dictează anumite interese.

Așezând față în față, pentru a le putea compara, problema clasei de mijloc, cu problema sportului și a cinematografului, rugăm pe onorații cetitori să le examineze, și să se pronunțe: este de mai puțină importanță pro-

blema clasei de mijloc, decât aceea a sporturilor sau a cinematografului? Și pentru care motiv!

Un om serios — cu scaun la cap — nu va putea să afirme, că sportul, sau cinematograful ar putea să aibă vreodată întâetate față de problema clasei de mijloc.

Cu toate acestea realitatea meșteșugită ne prezintă situația valorilor tocmai întors. Tocmai acestei *realități meșteșugite și nereale, i-am declarat război dela primul număr al revistei „România Eroică“ întemeiat pe credința, că imi va reuși — cu concursul adevăraților Români născuți, iar nu făcuți — să restabilim ierarhia valorilor, să proiectăm lumină asupra ascunzăturilor mosonice, unde se urzesc toate pacostele ce se abat asupra neamului românesc; să ridicăm problema clasei de mijloc de limba și legea românească — la adevărata ei valoare de problemă de importanță superioară de stat.*

În articolele anterioare am prezentat anumite laturi, ale problemei. Prin articolul prezent intenționez să examinez problema din toate punctele de vedere social, economic, național, moral și de apărare națională.

Atunci, când elementul românesc băstinaș, deține — în general — abia 15 până la 20 la sută din comerț, meserii și muncă, și abia 3 până la 5 la sută din industrie și finanțe; nu ne putem lăuda, că am avea o clasă de mijloc de limba și legea românească, a noastră. Edificiul nostru social, are o temelie puternică, țărănimea, are un coperiș mareț și impunător, cărturărimea, și are pereți de carton, burghezia românească. În această stare, edificiul nostru social este amenințat cu prăbușirea, la cea mai mică sgudoire socială.

Intrucât comerțul, meseria, munca, industria și finanțele țării sunt deținute, chivernisite și puse în circulație de elemente străine de neamul și aspirațiunile țării românești, beneficiul este al acestora, rămânând pentru români mizeria, nemulțumirea, și suferința. Dacă valoarea de circulație a tuturor bunurilor prezintă 120 miliarde lei la an, elementului românesc abia îi revine a cincea parte. Aceasta este latura economică a problemei.

Din punct de vedere național și moral, aspectul problemei este dezastros. Se poate închipui o mai amarnică durere, pentru ostașul, pentru invalidul, pentru văduva sau orfanul de război, care cu prețul sângelui sau al vieții a contribuit la făurirea României mari, să se vadă rob în propria lui țară, condamnat sărăciei și mizeriei, iar trădătorii, spionii, speculanții și dușmanii cunoscuți ai neamului românesc să huzurască în belșug, în concesiuni, în favoruri, în toate bunitățile produse de scumpul nostru pământ? Care va fi stimulentele însuflețirii și avântului pentru Român într'un nou război? Creșterea suferinței și a mizeriei pentru el, sporirea favorurilor și belșugului pentru profitori?

Dacă examinăm problema din punct de vedere al apărării naționale, rezultatul nu poate fi decât catastrofal. Pentru susținerea acestei afirmațiuni iau în ajutor mărturisirea unui maghiar față de distinsul nostru camarad Dr. Emil Dandea primarul orașului Târgu-Mureș.

„Frații noștri din Ungaria și amicii noștri din străinătate subminează Statul Român. Cu cât vom avea mai multe drepturi, cu atât vom fi mai periculoși pentru Statul Român, căci nouă, drepturi și libertăți dela Români nu ne trebuie, decât ca să le îndreptăm în contra lor. A slăbi tot ce este românesc, a'i strica cu tot prețul, a alimenta nemulțumirile discordia înăuntru, ponegririle în afară, iată datoria noastră pe teritoriul românesc“.

Mărturisiri de acest fel cu un caracter și mai grav avem dela jidani, dela masoni și dela comuniștii marxști. Oricare cetitor cu un orizont ceva mai larg, cunoaște mărturisirile de care fac amintire.

Acestea fiind sentimentele minoritarilor pe care îi ocrotim la noi în țară, beneficiind de toate favorurile și bogățiile darnicului nostru pământ se pune întrebarea categorică: În ce situație, se găsește armata combativă, când este avizată să fi, alimentată, echipată, și înzestrată de meseriași, de comercianți de industriași și de muncitori conduși de sentimentele înșiruite mai sus?

Răspunsul îl las fiecărui cetitor în parte. Dacă timp de 19 ani, poporul și conducătorii lui s'au lăsat narcotizați cu teoriile umanitariste de libertate, egalitate și fraternitate ale străinilor, împilând, pauperizând și nedreptățind elementul românesc, astăzi a sosit timpul deșteptării!

Cerem dreptate, cerem loc, cerem suflet pentru elementul și munca românească!

Cerem aceste lucruri, atât dela guvernele țării, și dela presa naționalistă românească, cât și dela marele public românesc!

Problema clasei de mijloc de limba și legea românească, fiind de importanță superioară de stat, trebuie cunoscută, trebuie discutată, trebuie îmbrățișată și susținută de toată suflarea românească, dar cu deosebire de guvern. Susținerea trebuie făcută cu fapte, nu cu vorbe românești. Pe lângă pământ trebuie să deținem toate bogățiile țării, pe care Românii au făurit-o și tot numai ei o vor apăra.

România trebuie să fie a Românilor!

Preponderența elementului etnic

de A. ANOS

Se poate stabili cu certitudine că astăzi curentul naționalist a trezit conștiințele și a cuprins toate straturile societății românești. Mișcarea națională este mai vie și mai puternică decât ori când.

O astfel de trezire a conștiinței ne dovedește alcătuirea legii pentru protecția muncii naționale, care a făcut multă zarvă în rândurile minoritarilor.

Legea pentru protecția muncii naționale, care a suferit nenumărate modificări în favoarea cetățenilor minoritari, se dovedește de o necesitate incontestabilă. Căci în țara noastră unde minoritarii se bucură de mai multe drepturi decât în ori care altă țară și unde majoritatea întreprinderilor industriale și comerciale fiind în mâinile lor, tocmai elementul autohton a fost asuprit, pentru că conducătorii acestor întreprinderi au preferat să angajeze străini pașaportari, decât români.

Și cum nu putem tolera ca o minoritate să trăiască privilegiată în detrimentul majorității, prin legi speciale au trebuit constrânși să recunoască dreptul la viață a populației etnice.

Motivul pentru care se simte nevoia unei legi pentru reglementarea muncii naționale este că naționalizarea economiei țării nu trebuie considerată ca o chestiune pur economică, căci ea constituie și o problemă de apărare națională.

Intr'un eventual război — căci trebuie să ne punem și pe terenul aceasta al pericolului

de război — primejdia străinilor ia proporții și mai îngrijorătoare.

Dacă pentru rezistența noastră națională nu am pregătit toate ramurile de producție prin preponderența elementului etnic, atunci cu cine garantăm noi în caz, de război elanul și efortul necesar atât pe frontul obuzelor cât și pe frontul producției interne? Cu elementul parazitar al perciunașilor? cari manifestă, ori de câte ori se ivește ocazia, destul de des, sentimente dus-

mănoase, cu totul străine de interesele statului care îi hrănește — și încă ce bine — și îi ocrotește de douăzeci de ani.

Iată motivul care impune cu o necesitate imperativă aplicarea primatului muncii naționale. Căci numai etnicitatea aplicată în industriile de apărare națională pot stăvili exploatarea bogățiilor țării noastre de către străini și numai duhul naționalist, trezit, poate forma zidul de granit al hotarelor noastre . . .

Vine Focul

de LEONARD DIVARIUS

O privire retrospectivă, oricât de sumar aruncată asupra istoriei politice, moderne, marcând evenimentele mai de seamă petrecute în decursul ultimelor trei secole, ne este îndestulătoare pentru a constata o perfectă asemănare pe care o prezintă între ele, atât din punct de vedere a felului cum s'au desfășurat cât și a cauzelor ce le-au determinat.

Este în deobște cunoscut faptul, că începând cu a doua jumătate a secolului al XVII-lea „Rationalismul” prinde a-și face tot mai temeinic drum în Apus, semănat fără îndoială de filosoful dela La Haye, de marele răcăcitor al timpului și culme a gândirii umane, *Descartes*, a cărui operă epocală „*Le Discours de la Méthode*”, — dela apariția căreia s'au împlinit trei sute de ani, — avea să revoluționeze spiritul omenesc prin cunoașterea puterii de pătrundere a acestuia.

Și cum sămânța odată aruncată pe o holdă vie trebuie să rodească într'o zi, tot astfel ideea de adevăr semănată de *Descartes* prinde o consistență tot mai puternică spre sfârșitul aceluiași secol, pentru ca la începutul veacului al XVIII-lea, pătrunzând tot mai adânc în sufletul mulțimii să dea naștere la reacțiuni (la început parțiale și oarecum timide) reușind să contamineze unele cuiburi mai importante din vieța politică a Statelor apusene (dintre cari n'au lipsit, bineînțeles, cele ale puterii Pontificale) în regiuni, cu totul diferențiate ca mentalitate, tradiție, cultură și chiar construcție organică, — toate convergând spre o generalitate, care avea să marcheze fecunditatea prin marile prefaceri sociale și politice dela începutul secolului al XIX-lea în Franța.

De fapt același lucru se petrecea simultan în Anglia, numai că acolo fenomenul luase naștere din postulatele lui *Locke*: „Mai multă libertate pentru spirit”; „Mai multă demnitate pentru om”; „Justiție

pentru cei mulți și slabi” postulate considerate drept utopii de către clasele diriguitoare ale timpului, dar cari aveau să realizeze, mai târziu, sinteza simbolică a tuturor dezvoltărilor doctrinare ale politicii pentru supremația dreptului, care frământase Regatul Britaniei timp de un secol și jumătate.

Dar ca să putem înțelege așa cum se cuvine „Naționalismul” lui *Descartes*, rolul decisiv pe care avea să-l joace în istoria politică a epocii moderne și, mai ales, ca să-l putem așeza pe culmile piramidelor evoluțiunii sociale din ultimele trei secole în Europa, culmi formulate algebric de către filosof, trebuie să fim pătrunși mai întâiu de *existența aceluia înalt comandament al divinității, care condiționează apariția genurilor de necesitatea intervenției spiritului pentru echilibrarea materiei.*

Geniul, — fără de care nu se poate concepe o idee politică veritabilă și, mai ales, fără de care nu se poate nădăjdui în realizarea acesteia, — judecat prin operă și, ca o consecință prin durata și importanța ei morală, nu constituie decât sinteza unor fermenti reactivi, creați și desvoltați de o anumită stare a ambianței mediului corespunzător: pârghia menită să deschidă drumuri nouă în evoluția spiritului, obținând în virtutea imutabilității legilor fundamentale, metamorfozarea stărilor de fapt în stări de drept natural. Fiindcă o idee încetează de a mai fi de geniu din clipa în care i-a trecut cuiva prin minte să o impună sau, să o strige ca atare; mai înainte ca însăși „ideea” să fi făcut dovada inalterabilității divine, impunându-se mulțimii prin chiar puterea intuițională a acesteia.

Insuși factorii aceștia determinanți — geniile — a căror putere de pătrundere a esenței depășește orizonturile gândirii comune, stau ca și noi neputincioși și fața neprevăzutului. Ei nu-și pot da seama nici

de covârșitoarea influență a propriei lor gândiri asupra gândului în general și nici, mai ales, de urmarea pe care o va avea, — neprevăzutul continuând să rămână tot atât de nepătruns în fața geniului ca și în fața omului de rând. Este dreptul pe care și l-a rezervat Dumnezeu ca să se poată apăra împotriva ingraturii oamenilor.

Considerând ca schite fundamentale a ideologiei dreptului și adevărului politic în Apus, cât și a stabilirii izvoarelor legitime ale acestora, prin punerea în fruntea noii culturi politice europene pe Descartes în Franța și pe Hocke în Anglia, — cultură rezultând, după cum am văzut mai sus, din frământările penultimului și antepenultimului secol, — voiu trece la a constata, că în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, europenii asistă, mulțumită „raționalismului” la crearea unei independențe a spiritului politic apusean față de cel răsăritean, independență așa numită „Noua Democrație” a cărei bază filozofică avea să fie însă, din nefericire, exagerată de către noii discipoli ai culturii apusene.

Astfel, prin ultima revoluție din Franța, Occidentul reacționează dârz și definitiv împotriva curentului „absolutist” al Orientului, infiltrat secol de secol pe cale de emigrație pretutindeni în Europa până în marginile Apusului, sub fel de fel de forme și formule politice pe cari nu le mai număr, considerându-le cu arhicunoscute.

Absolutismul însă, nu cedează nici după înfăptuirea independenței politice în Franța și în perioada de liniște aparentă dela sfârșitul secolului al XIX-lea pregătește o ultimă contrareacțiune: războiul european. Aruncă în ochii mulțimilor cu praful de vrajă al expansiunii teritoriale, absolut necesară impunerii autorității absolute, și când se crede îndeajuns de pregătit (în al doilea deceniu al secolului XX) atacă hotărît, — considerând pe deoparte ca slăbită unitatea de gândire a Franței reacționare; iar pe de altă parte, simțindu-se amenințat în interior de nouele curente ale „Raționalismului Politic” și găsind ca indispensabilă o abatere a atențiunii poporului dela ideia „liberalismului” printrun masacru general.

Dar sistemul defectos al alianțelor militare europene postbelice (alianțe încheiate la întâmplare de către diplomații sau „șefii” statelor târâte mai târziu în războiu, cu sau fără voia lor, fără să se fi ținut seamă de starea psihologică a popoarelor, de „idealurile” acestora și, mai ales, de poziția lor față de cele două mari ideologii politice în luptă: „Absolutismul” și „Raționalismul”, cari stăteau față în față în preziua izbucnirii măcelului, împărțind Europa în două mari armate) a vârit în luptă soldații, cari cu trupul erau alăturați de aliații impuși de tratatele diplo-

maților, iar, cu sufletul și aspirațiile omului liber, alături de inamic. Numai norocul a făcut ca noi să ne găsim în marele războiu pe linia cea adevărată.

Așa stând lucrurile, era fatal, ca odată războiul sfârșit, popoarele cari își făcuseră datoria numai față de „alianțe”, să purceadă la a-și face datoria și față de ele înșile.

Rezultatele le știm cu toții: instaurarea pretutindeni în Europa, — până dincolo de linia răsăritului — a ideii „Raționalismului”, susținută de astfel și de noul continent, împotriva „Absolutismului”, care în clipa de față agonizează în extremul orient, cam tot pe locul unde s'a născut, după ce, mai întâiu, a făcut incunjurul continentului.

Istoria însă se repetă. Și tot așa cum în preziua primului războiu european din secolul al XX-lea popoarele erau împărțite în două armate ideologic diferențiate, indiferent de alianțe; astăzi, în preajma celui de al doilea războiu, care de sigur va aduce adevărata pace, — perioada de odihnă la care au dreptul și oamenii și secolele, — aceleași popoare, pe deasupra tuturor alianțelor „secrete” sau pe față, sunt împărțite în două mari tabere vrășmașe: „Naționalistă” și „Internaționalistă”, gata să se năpustească una asupra celeilalte, cu o furie pe care nici un diplomat nu va putea s'o potolească.

Semnalul luptei a fost dat.

Frați ai aceluiași neam se extermină între ei, undeva în apusul Europei, însufleșiți fiecare de unul din cele două crezuri politice. Este un avertisment că ziua socotelilor a sosit.

Diplomații noștri să nu ignoreze istoria, și, mai ales, să nu încerce prea mult „norocul” care ne-a favorizat totdeauna Neamul.

Vine focul!

Ordinea așezării articolelor în paginile revistei, este în funcție de condițiuni tehnice.

Revista apare la 20 a fiecărei luni. Colaboratorii sunt rugați să ne trimită manuscrisele până la 10 ale lunii, spre a putea fi publicate. Toți câți împărtășesc credința noastră, găsec între noi un loc de muncă.

Căutăm colaboratori și corespondenți în toate orașele din țară. Acei cari doresc să colaboreze cu noi, sunt rugați să scrie directorului revistei.

Rugăm ziarele și revistele cărora le trimitem revista noastră, să ne anunțe apariția și să ne acorde schimb.

Asemenea rugăm autorii să ne trimită lucrările lor pentru recenzii. Principial suntem pentru sprijinirea operelor sănătoase. În această privință ne vom face întreaga datorie.

„Grădina Sacră” a satului

de IOSOF MANIU

În toți anii s'a serbat ziua arborilor, cu acelaș ritual, dar cu efect puțin măgulitor, căci pe multe locuri măcăcinii cari trebuiesc înlocuiți cu pomi, se întind tot mai mult pe frumosul trup al țării, ca o pecingine urâtă pe un trup de Făt-Frumos.

Ca o încercare de spiritualizare se impune „Grădina Sacră” a satului.

Pe locul viran din mijlocul satului meu, în cadrul unei serbări, am plantat în amintirea fiecărui erou câte un nuc, aninându-i tabla cu numele, creind astfel „Grădina Sacră” a satului în spiritul „Pădurei Sacre” de la Mărășești.

Rezultatul e incalculabil din toate punctele de vedere și în special din punct de vedere morala și național.

În deniile Patimilor, mamele, văduvele și orfanii acestor eroi cu chipul brăzdat de suferințe și cu ochii plânși, într'o nobilă iluminare, care numai iubirea și credința o poate da, în genuchi, cu capul răzimat de pomi, se rugau pentru ai lor simbolizați în acei pomi, într'o stare de nedescris extaz mistic.

În revărsatul zorilor, ca și în amurgul inserărilor, mâini fioase îi uda; în Dumineca Floriilor fiecărui pom i-au pus mărtișoare (stâlpării), iar în noaptea sfântă a Prohodului la fiecare licărea câte o luminare, ca tot atâtea stele de noroc ale neamului.

Un întreit cult: al arborilor, credinței și eroilor. Un cumul de credințe cari se completează, echilibrează și se oficiază simultan cu o cucernicie sufletească fără precedent.

Cu „Grădinile Sacre” ale satelor actualizăm și trecem în mistica poporului ceva din metemsihoza vechilor indieni și egipteni, cari credeau că sufletul omului după moarte, cel rău intră într'un șarpe sau câine, în ceva tot rău; iar al celui bun intră într'o floare sau pom, în ceva tot bun.

De aceea „Grădinile Sacre” ale satelor sunt troițele verzi; sunt monumentele vii ale neamului.

Atunci când neamul acesta va simți că în fiecare pom suspină un suflet, meditează un spirit și în fiecare freamăt a acestor troițe verzi, monumente vii, e un mesaj divin de

la cei dragi de pe celalalt tărâm, neamul acesta va avea adevăratul cult al credinței, eroilor și al arborilor.

Dealungul vremurilor „Grădinile Sacre” ale neamului vor rămânea generațiilor ca o mărturie strigătoare la cer de suferințele și de drepturile neamului asupra acestui românesc pământ.

În „Grădina Sacră” cu cât rădăcinile acestor pomi se vor înfige tot mai adânc în țărâna trupurilor de eroi și cu cât florile lor îi vor troeni tot mai mult, cu atât mai mult în grădina sufletului românesc amintirea lor sfântă se va înfige tot mai adânc și florile recunoștinței neamului vor produce roade îmbelșugate.

Infiorată, gura, când va mușca din fiecare poamă, va simți cuminecătura din înșuși trupul lor și sângele vărsat.

Ea va fi minunea regenerării sufletului românesc.

Învățători, creați „Grădina Sacră” a satului, la umbra căruia să creșteți pe urmașii foștilor iobagi într'o amară și clocotitoare ură față de prădătorii sufletului românesc; în amurgul inserărilor, ca și în revărsatul zorilor, învățați-i să împletească o smerită rugăciune pentru jertfiți, neamului, cu fulgerile blestemului pentru schinjuitorii lor, căci numai așa sufletul acestui neam va vibra la cea dintâi adiere și va fi apt asprelor chemări ale teribilului mâine.

Epigramă

Atât mister

Atât mister poți să citești
În ochii tăi, adânci și mari...
Secretul lor ca să-l ghicești
E în zadar!...

Privirea lor e arzătoare
Mii de simțiri te năpădesc
Sau poate ei sunt rupți din soare?
Și de aceia dogoresc!?!

Olga.

Infăptuiri românești

La Satu-Mare

În numărul trecut am relevat evenimentul înfrângerii românești dela Brașov. La Satu-Mare am avut fericitul prilej de a constata ce poate face românul atunci când inima și sufletul său plutesc peste interesele mărunte și se confundă cu marile interese ale neamului.

D. dr. Octavian Ardeleanu, prefectul Sătmăruului, într-o perfectă înțelegere cu elementele conducătoare ale finutului, a dat o puternică impulsie românească, atât capitalei județului, care se transformă și se romanizează văzând cu ochii, cât și întregului județ. Palatul administrativ, piața din fața lui, statuia „Leului dela Șeșești”, un monument grandios, care face cinste numelui de Român, au plantat puternic românismul la granița de Vest. Sunt multe de făcut în oraș, ca și pe tot întinsul județului. Infăptuirile de până acum ne dau dreptul să sperăm că aceeași inimă și suflet vor prezida la viitoarele infăptuiri cari să asigure triumful românismului la această graniță expusă.

La Zălau

Un oraș, în care nimic nu era românesc, astăzi tronează la locul cel mai de văz a adevărată catedrală română-unită, secundată de impozanta biserică a ortodoxilor. Orașul și județul posedă ca organ de afirmare revista „Școala noastră” despre care vorbim în alt loc și „Gazeta Sălașului” sub direcțiunea dlui Leontin

CRONICI

„Școala Noastră” revistă lunară de educație, cultură profesională și afirmare națională din Zălau. D. inspector școlar Dumitru Mărgineanu, editează în al XIV-lea an la Zălau o excelentă revistă pentru învățători.

Urmărind această revistă, în tot de cursul apariției sale, constatăm că firul roșu care ne călăuzește pe noi, stă la baza existenței revistei „Școala Noastră”.

D. inspector Mărgineanu reprezintă în pedagogie noile directive de învățământ, cari creiază școala vie, dătătoare de viață, spre deosebire de școala trecutului, care sacrifică asimilarea și puterea de creație în favoarea imitației sterpe.

Pedagogia care rezultă din rândurile acestei reviste, în tot decursul celor 14 ani de apariție, este aceea a caracterului, a formării cetățeanului integru și a românului care va trebui să constituie o celulă vie a neamului său.

Am avea multe de spus cu privire la această bogată și mimoasă revistă. Regretăm că din lipsă de spațiu nu putem să ne ocupăm în amănunt de problemele pe cari le discută distinșii ei colaboratori. Se stabilește încă odată că în multe antre de provincie se găsesc oamei de mâna întâi, albine muncitoare, cari clădesc spornic și rodnic la temelile țării și ale că neamului lor.

Vatra-Dornei — Perla Bucovinei. D. senator Petru Torfota, primarul orașului Vatra-Dornei, înfă-

țegariu, cari fin viu focul sacru românesc, care suntem siguri că va determina infăptuirea viitoarei vieți românești a acestui finut.

La Bistrița

La Bistrița-săsească, am putut constata temeinicele opere ce se pot infăptui prin unirea Românilor în același mănunchiu. Deși aici această unire nu este identică cu cea dela Brașov, totuși Români, pînă stăpânire pe administrația orașului dela 1934, i-au schimbat complet înfățișarea. Incremenirea seculară a sașilor a fost înlăturată și lucrări edilitare de prima ordine sunt pe drum bun.

Ne umple inima de bucurie când constatăm că românii, atunci când devin stăpâni la ei acasă, dau dovadă de înalte aptitudini de administrație și conducere.

La Ulmeni-Sălaj

Constatarea pe care am făcut-o cu privire la centrele mari se verifică aici în mic. O mică localitate, alături de conglomerate omenști cu pretenții, cari însă zac în completă inerție. Aici s'a găsit o mână de tineri inimoși. Au înființat o cooperativă care conduce puternic comerțul pe calea romanizării iar, în ordine culturală, o casă națională, care pune într-o umilitoare umbră centrele răsărite din jur. Iată ce poate face inima și cugețul românesc și în cele mai retrase colțuri de țară!

țișează într-o ediție specială a revistei „Revue der Woche” situația în care se găsește această perlă a Bucovinei, sub stăpânirea românească, schițând și greutățile cu cari trebuie să se lupte. Din constatările Dsale reținem că stațiunea aparținând Fondului Bisericesc și cum, veniturile nu sunt întrebuințate pentru îmbunătățiri în stațiune, administrația comunală are de luptat cu imense greutăți spre a face totuși o operă de progres și de modernizare. E meritul dlui senator P. Forfota, despre care ne-am convins personal că depune multă inimă și mult suflet în grelele atribuțiuni ce și-a asumat.

Intrucât numărul abonaților noștri a sporit considerabil la ultimul număr și intrucât, dată fiind primirea extrem de calduroasă ce s-a făcut revistei noastre, este de prevăzut că tirajul va continua să crească, rugăm pe abonații noștri cari n'au numerele anterioare să ne comunice pentru a putea scoate o nouă ediție a numerelor epuizate. Atragem atențiunea cititorilor că revista va continua să aibă o strictă unitate de concepție, care impune păstrarea și colecționarea tuturor numerelor. Date fiind însă cheltuelile de tipar, suntem nevoiți de a condiționa retipărirea de un minim de 2000 cereri.

Către abonații noștri

Am pornit la un drum greu, în care jertfim nu numai suflet și energie, ci și resurse materiale cari trec cu mult peste puterile noastre. Rugăm pe acei cari prețuiesc munca și sacrificiile noastre precum și pe acei cari vibrează alături de noi să ne achite abonamentul. E mijlocul prin care marele public contribuie la promovarea marilor întreprinderi naționale, cari stau la baza acestei reviste.

Presă despre „România Eroică”

Ziarele și revistele continuă a avea bune cuvinte despre revista noastră. Incurajările ce ni se dau, în orice formă, sunt pentru noi bine venite și ne merg direct la inimă, constatând prin aceste manifestațiuni, că inima țării, prin cei mai aleși fii ai săi, bate la unison cu a noastră:

Spicuim păreri despre numărul al 3-lea:

„Drapelul” din Arad, de sub direcțiunea dlui Vasile I. Ostoia, scrie în numărul său din 2 August următoarele:

A apărut al treilea număr al revistei „România Eroică” de sub direcția dlui Ion Colfescu-Delaturda.

Revista pentru promovarea românismului și care este menită să trezească sentimentele românești și în acest număr are acelaș conținut bogat și valoros, ca celelalte două numere anterioare, etc., etc.

„Decalogul” dela București, condus de d. Eugen Potoran, vorbind despre revista noastră, scrie la 15 August:

„România Eroică” apare la Cluj, anul I, nr. 3, evocă amintirea Marelui Rege Ferdinand I, întregitorul de țară. Revista e demnă de numele ce-l poartă. Prin prezentarea cu destoinicie a comorilor noastre naționale cari au fost într'adevăr „eroi spirituali ai neamului în care au văzut lămina zilei” va realiza gândul bun și mare: „promovarea românismului”.

Intre figurile istorice e și cea a neînfricatului luptător și distinsului cărturar dela Blaj Ion Micu Moldoveanu, prezentat cu multă măiestrie de neobositul publicist Păr. Dr. I. Dăianu, care l-a cunoscut de aproape, l-a văzut în Cluj, în 1915, împovărat de ani, bolnav și cu grija neamului în suflet. „Nu-mi pare rău să mor — zicea într'un moment. Am trăit destul și am făcut ce am putut face, bine, într'o viață de om. Numai atâta aș vrea să mai ajung, să văd ce va face România noastră...”

Intre cei vii revista cinstește pe Prof. Casiu Maniu, cu ocazia trecerii sale la pensie.

„Puțini vor fi știind că bătrânelul acesta modest, sărăcăcios și sfios, eri a fost o năvalnică energie, ce s'a risipit cu dărnicie pe altarul cauzelor poporului român din Ardeal cutropit de hoardele asiatice”.

„Ecolul” dela Arad, redactat cu suflet românesc de d. Const. I. Ștefănescu, vorbind despre revista noastră, scrie în numărul dela 30 Iulie:

De trei luni de zile apare la Cluj „România Eroică”, revistă pentru promovarea românismului, purtând motto-ul de mai jos, menit să-i caracterizeze lozincă ce și-a propus s'o respecte cu sfințenie, în decursul apariției sale:

„Aceia cari poartă titlul glorios de educatori ai generațiilor de mâine au datoria să fie eroi spirituali ai neamului în rândurile cetățenilor căruia au văzut lumina zilei”.

Primirea entuziastă ce i s'a făcut pretutindeni, dovedește odată în plus cât de mult îi lipsia metropolei Ardealului această demnă tribună, unde dinamismul și exuberanța gândirilor și metodelor sănătoase, să se imbine permanent cu grija deosebită, purtată năzuințelor și destinelor neamului nostru românesc.

În sumarul ultimului număr, abia apărut în vitrina librăriilor, relevăm următoarele articole, cari merită de a fi citite de toată lumea.

„Intre noi și Unguri”, de d. dr. Emil Dandea, primarul municipiului Târgu-Mureș.

„Lipsa clasei de mijloc românești constituie un adevărat dezastru”, de d. Ștefan Peneș, bătrânul luptător al cauzelor muncitorești naționale, care alături de Drul Ion Rațiu, avocat în Turda, și-au făcut un titlu de merit din lupta dusă pentru apărarea intereselor și a indiscutabilelor drepturi ale muncitorimii române din Ardeal și Banat.

„O anchetă în Sécuime” de fostul procuror de Cluj, d. Ion Colfescu-Delaturda, directorul revistei, care rostește un justificat și drastic rechizitoriu la adresa autorităților românești, prezente cu trupul acolo, însă absente cu spiritul, dela datorie.

„Cum se pot evita fraudele delapidările banului public” de d. dr. Epaminonda Lucaciu, fiul mai mare al „Leului dela Șișești”.

„Problema salariilor publici” de At. Motogna.

„Spania și curentul naționalist” de A. Anos.

Alegerile dela Brașov. — Recenzii, cărți și reviste și multe alte lucruri interesante.

Scrisă de un ales mănunchi de colaboratori, cari fac cinste publicisticii românești din Transilvania, revista „România Eroică” își justifică existența și umple un gol real simțit până la apariția ei.

— (h. i. ghe.) —

„Cronica” dela Baia-Mare, redactată de d. Gheorghe Crișan, în numărul dela 14 Iulie scrie:

Dacă trebuie să ne bucurăm când răsare câte o faclă sau câte un steag de luptă românească aici în Ardeal, — unde streinii se pare că au încă mai multe mijloace de luptă decât noi, — „România Eroică”, revista cunoscutului publicist Ion Colfescu-Delaturda, poate fi primită de orice român ca o baghetă magică care îndrumă spre bogățiile ascunse în sufletul românesc și ca o unealtă prețioasă pentru desgroparea lor.

Revista apare lunar la Cluj, în strada V. Goldiș, 18/b și are grațați în jurul ei pe cei mai distinși publiciști ai Ardealului.

Atitudinea ei, ferm conturată dela primul număr, o pune deasupra altor publicații.

În Nr. 2 primit la redacția noastră, semnează d-nii: dr. Ilie Dăianu, Ion Colfescu-Delaturda, dr. Horia Stanca, prof. Lucian Voiculescu, Șt. Peneș, Leonard Divarius, At. Motogna, I. O. Suceveanu, B. Soroca și A. Anos.

Urăm noului purtător de steag românesc, viață lungă și roditoare.

Revista „Eu și Europa” dela Deva, sub direcția dlui Ion Ph. Ilea, scrie în numărul din Iulie:

„România Eroică”. Clujul atâtor răsmerițe de gând, unde și cheltuiește bătrânețea vigurosul prozator ardelean, Ion Agrăbiceanu, se poate mândri că are în sfârșit o tribună de ideologie românească. Revista e girată de cunoscutul publicist, Ion Colfescu-Delaturda. Technica precum și cronica se mențin la acelaș numitor comun.

Cea mai răspândită și cunoscută firmă din întreaga țară în articole de sport, vânătoare și pescărie este totuși firma

NICOLAE ROȘCA

Cluj, Str. Regina Maria Nr. 2

Primul atelier român pentru repararea automobilelor

OLTEANU

Cluj, Piața Ștefan cel Mare 16

Orice lucru de strung, sudaj și montare de automobile. Execuție promptă și garantată

Cele mai bune și mai eficiente derivate de lapte se pot afla la

LĂPTĂRIA

N. STRĂULEA

Cluj, Str. Regina Maria 16

La 15 Septembrie

BCC Cluj / Central University Library Cluj

Porțile Fundației Culturale se vor deschide pentru a lăsa să treacă

Nouii milionari

Nu uitați!

Preschimbați lozurile pentru

TRAGEREA Clasei III din

15 Septembrie 1937

Redactor responsabil: ION COLFESCU

Cenzurat.

V i z i t a ți
Librăria R. Cioflec

— Cluj, Piața Unirii Nr. 8. —

Cea mai mare librărie românească din Ardeal. Bine asortată cu cărți românești și streine. Cereți ultimele noutăți!

Jucați cu încredere la Loteria de Stat, Colectura Oficială.

Sediul Central Cluj, Strada Regina Maria Nr. 46

Redacția și Administrația revistei „România Eroică“

Cluj, str. Vasile Goldiș 18/b - Telefon 14-89

P. T.

Comuna .....

Posta .....

Județul .....